

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Otel Yöneticiliği Programı

**2003-2016 YILLARI ARASINDAKİ TERÖR
EYLEMLERİNİN TÜRKİYE'YE TURİSTİK TALEP
ÜZERİNE ETKİSİ: MARMARA, EGE VE AKDENİZ
BÖLGELERİ ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR
YAKLAŞIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilan EVİN
155700103

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Burak MİL

İSTANBUL, 2017

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İşletme Anabilim Dalı
Otel Yöneticiliği Programı

**2003-2016 YILLARI ARASINDAKİ TERÖR
EYLEMLERİNİN TÜRKİYE'YE TURİSTİK TALEP
ÜZERİNE ETKİSİ: MARMARA, EGE VE AKDENİZ
BÖLGELERİ ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR
YAKLAŞIM**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan: **Dilan EVİN**

İSTANBUL, 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “2003-2016 Yılları Arasındaki Terör Eylemlerinin Türkiye’ye Turistik Talep Üzerine Etkisi: Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgeleri Arasında Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11.09.2017

Dilan EVİN

ÖZET

2003-2016 YILLARI ARASINDAKİ TERÖR EYLEMLERİNİN TÜRKİYE'YE TURİSTİK TALEP ÜZERİNE ETKİSİ: MARMARA, EGE VE AKDENİZ BÖLGELERİ ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR YAKLAŞIM

Dilan EVİN

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı

Otel Yöneticiliği Programı

Danışman: Yard. Doç. Dr. Burak MİL

Son zamanlarda tüm dünya da yükselişte olan terörizm faaliyetleri birçok toplumsal, siyasi ve ekonomik problemleri de beraberinde getirmektedir. Terörizm, kaynağı, nedenleri ve kimlikleri neler veya kimler olursa olsun, insanlığın karşı karşıya kaldığı önemli problemlerin başında gelmektedir. Bu problemi uzun zamandır ve sıklıkla yaşamakta olan ülke olarak Türkiye'de kiterörizm faaliyetlerinin olumsuz etkilerini uzun yıllardır hissetmektedir. Özellikle turizm gibi ulusal istikrarla yakından alakalı alanlar yurtiçinde yaşanan bu sıkıntılı durumdan son derece etkilenmektedir. Bu çalışmada ülkemizde 2003 - 2016 yılları arasındaki terör eylemlerinin Türkiye'ye turistik talep etkilerinin Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgeleri arasında karşılaştırmalı bir yaklaşım olarak olumsuz etkileyip etkilemediği araştırılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER

Terör, Terörizm, Turizm, Marmara, Ege, Akdeniz.

ABSTRACT

THE EFFECT OF TERROR ACTIONS IN 2003-2016 YEARS ON TOURISTIC REQUEST IN TURKEY: A COMPARATIVE APPROACH BETWEEN MARMARA, AEGEAN AND MEDITERRANEAN REGIONS

Dilan EVİN

Master Thesis, Business Department

Hotel Management Program

Supervisor: Yard. Doç. Dr. Burak Mil

Terrorism activities, which have been on the rise all over the world in recent times, bring many social, political and economic problems together. Terrorism, its source, its causes and identities are the most important problems that humanity faces, no matter what or what. This problem has been a problem for a long time and it has been experiencing the negative effects of terrorist activities in Turkey for many years. Areas that are closely related to national stability, such as tourism in particular, are heavily influenced by this troubled situation inhabited in the country. In this study, it will be investigated whether the terrorist acts between 2003 and 2016 in our country negatively affect the tourist demand effects of Turkey as a comparative approach between Marmara, Aegean and Mediterranean Regions.

KEYWORDS

Terrorism, Terrorism, Tourism, Marmara, Aegean, Mediterranean.

ÖNSÖZ

Öncelikle bu çalışmanın konusunu ve başlıklarını seçmemde yapmış olduğu yönlendirmeler ve bu süreçteki yardımları, destekleri sayesinde her zaman yanımda olan Tez Danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Burak MİL'e sonsuz teşekkürler.

Bu zorlu dönemimde bana güvenen ve büyük sabır gösteren sevgili Okan ÇOLAK, her zaman yanımda olduğun ve iyi hissettirdiğin için teşekkürler.

En başından beri benden sevgi ve güvenlerini eksik etmeyen sevgili annem, Suna KABAK ve babam Emin EVİN, bana göstermiş olduğunuz sabır, vermiş olduğunuz emek ve öğretmiş olduğunuz doğrular için sizlere minnettarım...

KISALTMALAR LİSTESİ

DHKP/C: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi.

El-Kaide: Kuruluş

FETÖ: Fethullahçı Terör Örgütü

IRA: İrlanda Cumhuriyet Ordusu

İŞİD: Irak ve Şam İslam Devleti

İBDA/C: İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi

Kongre-Gel: Halk Kongresi

MİT: Milli İstihbarat Teşkilatı

PDY: Paralel Devlet Yapılanması

PKK: Kürdistan İşçi Partisi

TAK: Kürdistan Özgürlük Şahinleri

TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri

UNWTO: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
TABLOLAR LİSTESİ	XI

1.BÖLÜM

GİRİŞ

GİRİŞ	1
-------------	---

2.BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI

2.1.Terör Nedir	2
2.2.Terör Türleri	2
2.2.1. Amaçlarına Göre Terör Türleri	2
2.2.2. Uygulama Alanına Göre Terör Türleri	3
2.2.3. Uygulama Şekline Göre Terör Türleri	4
2.3. Terörizm Kavramı	5
2.3.1. Tanıtım	5
2.3.2. Politik İstikrarsızlık	5
2.3.3. Ekonomiye Zarar Vermek	5
2.4. Turist Terörizmi Kavramı	6

3. BÖLÜM

TURİZM VE TERÖR

3.1. Turizm ve Terör İlişkisi -----	7
3.2. Terörizmin Amaçları -----	9
3.3. Terörizmin Unsurları -----	11
3.3.1. İdeolojik Unsur -----	11
3.3.2. Hedef Unsuru -----	12
3.3.3. Örgüt Unsuru -----	12
3.3.4. Şiddet Unsuru -----	13

4. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE TERÖRÜN KAYNAKLARI VE SEBEPLERİ

4.1. Bireysel Nedenler -----	15
4.2. Toplumsal Nedenler -----	17
4.3. Ekonomik Nedenler -----	18
4.4. Siyasal ve Yönetime İlişkin Nedenler -----	19
4.5. Sosyo-Kültürel Nedenler -----	19
4.6. Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Nedenler -----	20
4.7. Psikolojik Nedenler -----	20
4.8. Küresel Nedenler -----	21
4.9. Terörizmi Yaygınlaştıran veya Güçlendiren Nedenler -----	23

5. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

5. Yöntem-----	25
----------------	----

6. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE 2003-2016 YILLARI ARASINDA YAŞANAN TERÖR OLAYLARI

6.1. 2003 – 2016 Yılları Arasında Türkiye’de Gerçekleştirilen Terör Olayları --	26
6.2. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi-----	62
6.3. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişiminin Turizme Etkisi -----	64

7. BÖLÜM

MARMARA, EGE VE AKDENİZ BÖLGESİ

7.1. Marmara Bölgesi Turizm Verileri -----	68
7.2. Ege Bölgesi Turizm Verileri -----	77
7.3. Akdeniz Bölgesi Turizm Verileri -----	84

8. BÖLÜM

SONUÇ

SONUÇ -----	92
KAYNAKÇA -----	94
İNTERNET KAYNAKLARI -----	96

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 9 Mart 2003 İstanbul Saldırısı Şubat-Mart-Nisan Ayı Verileri

Tablo 2: 20 Mayıs 2003 Ankara Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri.

Tablo 3: 15 ve 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri.

Tablo 4: 15 Temmuz 2005 Kuşadası Saldırısı Haziran-Temmuz-Ağustos Ayı Verileri

Tablo 5: 9 Mart 2006 Van Saldırısı Şubat-Mart-Nisan Ayı Verileri

Tablo 6: 28 Ağustos 2006 Antalya, Marmaris, İstanbul Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

Tablo 7: 22 Mayıs 2007 Ankara Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri

Tablo 8: 27 Temmuz 2008 İstanbul-Güngören Saldırısı Haziran-Temmuz-Ağustos Verileri

Tablo 9: 31 Ekim 2010 İstanbul Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

Tablo 10: 30 Eylül 2011 Kemer ve 29 Ekim 2011 Bingöl Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

Tablo11: 25 Mayıs 2012 Pınarbaşı Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri

Tablo 12: 9 Ağustos 2012 Foça Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

Tablo 13: 11 Eylül 2012 İstanbul Saldırısı Ağustos-Eylül-Ekim Ayı Verileri

Tablo 14: 1 Şubat 2013 Ankara Saldırısı Ocak-Şubat-Mart Ayı Verileri

Tablo 15: 9 Eylül 2013 Göreme Saldırısı Ağustos-Eylül-Ekim Ayı Verileri

Tablo 16: 6 Ocak 2015 İstanbul Saldırısı Aralık-Ocak-Şubat Ayı Verileri

Tablo 17: 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı Haziran-Temmuz-Ağustos Ayı Verileri

Tablo 18: 2 Ağustos 2015 Doğubayazıt Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

Tablo 19: 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

Tablo 20: 15 Kasım 2015 Gaziantep Saldırısı Ekim-Kasım-Aralık Ayı Verileri

Tablo 21: 12 Ocak 2016 İstanbul Saldırısı Aralık-Ocak-Şubat Ayı Verileri

Tablo 22: 17 Şubat 2016 Ankara Saldırısı. 2015 Yılı Aralık- 2016 Yılı Ocak-Şubat Ayı Verileri

Tablo 23: 13 Mart 2016 Ankara ve 19 Mart 2016 İstanbul Saldırıları Şubat-Mart-Nisan Ayı Verileri

Tablo 24: 28 Nisan 2016 Bursa Saldırısı Mart-Nisan-Mayıs Ayı Verileri

Tablo 25: 1 Mayıs 2016 Gaziantep Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri

Tablo 26: 7 Haziran ve 28 Haziran 2016 İstanbul Saldırıları Mayıs-Haziran-Temmuz Ayı Verileri

Tablo 27: 18 Ağustos 2016 Elazığ, 20 Ağustos 2016 Gaziantep ve 26 Ağustos 2016 Cizre Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

Tablo 28: 9 Ekim 2016 Şemdinli ve 16 Ekim 2016 Gaziantep Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

Tablo 29: 4 Kasım 2016 Diyarbakır Saldırısı Ekim-Kasım-Aralık

Tablo 30: 10 Aralık 2016 İstanbul, 17 Aralık 2016 Kayseri ve 19 Aralık 2016 Ankara Andrey Karlov Saldırısı Kasım-Aralık-Ocak Ayı Verileri

Tablo 31: 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi Haziran-Temmuz-Ağustos Ayı Verileri

Tablo 32: 2003-2004 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 33: 2004-2005 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 14: 2005-2006 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 35: 2006-2007 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 36: 2007-2008 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 37: 2008-2009 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 38: 2009-2010 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 39: 2010-2011 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 40: 2011-2012 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 41: 2012-2013 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 42: 2013-2014 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 43: 2014-2015 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 44: 2015-2016 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 45: 2003-2004 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 46: 2004-2005 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 47: 2005-2006 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 48: 2006-2007 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 49: 2007-2008 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 50: 2008-2009 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 51: 2009-2010 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 52: 2010-2011 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 53: 2011-2012 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 54: 2012-2013 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 55: 2013-2014 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 56: 2014-2015 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 57: 2015-2016 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 58: 2003-2004 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 59: 2004-2005 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 60: 2005-2006 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 61: 2006-2007 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 62: 2007-2008 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 63: 2008-2009 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 64: 2009-2010 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 65: 2010-2011 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 66: 2011-2012 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 67: 2012-2013 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 68: 2013-2014 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 69: 2014-2015 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Tablo 70: 2015-2016 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İdeolojik Gelişim Süreci

Şekil 2: Terörizmin Nedenlerinin Terör Örgütlerinin Doğuşundaki Etkileri

Şekil 3: Toplumsal, Ekonomik ve Siyasal Yapının Etkileşimi

Şekil 4: Yurtdışından darbe girişiminin protesto edildiği ülkeler

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Terör, neredeyse dünya oluşumundan itibaren varlığı bilinen ve şiddetini, sıklığını ve bulunduğumuz topraklar da dâhil olmak üzere tüm coğrafi sınırlara yayılmış ve varlığını arttırarak sürdürmüştür.

Bu kavramın varlığını ve önemini tüm dünya ülkeleri kabul etmiştir. Terörün yok edilmesi neredeyse imkânsız gibi düşünülse de, yapılacak iş birlikleri, akılcı çözümler ve alınabilecek önlemlerle günümüzdeki boyutundan daha az zarar verici, daha az korkutucu duruma getirilebilir. Bütün yönleriyle incelenecek olan terör kavramı, dünya gelişimi, insanların mutluluğu ve barışı, dünyanın gelişimini dahi etkileyebilir. Terör kavramı dünyada tamamen bitirilmese bile kontrol altında ve göz önünde tutulması dahi bahsettiğimiz tüm alanlarda pozitif yansımalara ve tüm dünya açısından güvenli bir yaşam sunulmasını sağlamış olacaktır.

Terör terimi, dehşet ve korkuyu belirtirken, terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerik katmaktadır.

Terörizm, topluma karşı siyasal amaçlı şiddet kullanımını ifade eder ve siyasi amaçlarına ulaşabilmek adına her yolu meşru görür.

Terörizm kavramı çok genel bir ifadeyle uzun süreli korku ve kaygı durumunu ifade etmektedir. Terörizm, günümüzde dünyanın her yerinde her an ortaya çıkıp gündelik yaşamı tehdit eden küresel bir sorun haline gelmiştir.

Türkiye’de yaşanan terör olayları turizmi kötü etkilemekte hatta baltalamaktadır. Çünkü insanlar herhangi bir seyahat planı yaptıklarında, bu seyahatlerinde güven duymak, buldukları şehir veya ülkelerde sorunsuz bir seyahat geçirmek isterler. Türkiye’de son yıllarda gittikçe artan terör saldırıları dış ülkelerden Türkiye’ye karşı güvensizlik yaşandığı turizmin yaşadığı kötü gidişattan anlaşılabilir.

Bu çalışmada terör ve terörizm kavramları açıklanarak, Türkiye’de ki yapılan terör eylemlerinin sonucunda dünya ülkelerinden Türkiye’ye turistik faaliyet amacıyla, özellikle Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerine gelen turistlerin yıllık olarak verilerine bakılmıştır. Bu veriler sonucunda yaşanan her terör olayı sonrası düşüş veya artış yaşanan ülkelerin yüzdesel oranlarıyla açıklamalar yapılmıştır.

2. BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMLARI

2.1. Terör Nedir

Terör kavramı genel olarak “insanları yıldırma, sindirme ya da korkutma yoluyla, onlara belli düşünce ve davranış biçimlerini benimsetmek için zor kullanma eylemi” olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz, 2005).

Daha kapsamlı ve geniş bir biçimde ise; “şiddetin; toplumsal, ulusal, ırksal, dinsel ve benzeri amaçlarla, toplumsal sınıfları çatışma ve savaşa tahrik etmek üzere, planlı ve hukuk dışı olarak kullanılması” olarak açıklanmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz, 2005).

12.04.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda ise; “Terör, baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyeti'nin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir.” şeklinde anlatılmaktadır.

Terör kavramı, korkuyu ve dehşeti tanımlarken, terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerikler katmaktadır. Bu konudan hareketle; "Savaş ve diplomasi ile kazanılmayan sonuçları elde etmek, korkutma ve itaat ettirmek için bir teoriye, felsefeye ve ideolojiye dayanılarak siyasi maksatlarla, iradi olarak terör ve şiddetin sistemli ve hesaplı bir şekilde kullanılmasıdır." olarak açıklanabilir (Emniyet Genel Genel Müdürlüğü, 2003).

2.2. Terör Türleri

2.2.1. Amaçlarına Göre Terör Türleri

Bir terörün türünü değerlendirirken, öncelikle gerçekleştirilen terör eyleminin amacını değerlendirmek gereklidir. Günümüze değin dünyada gerçekleştirilen terör eylemleri doğrultusunda amaçlarına göre terör türleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

a) **Siyasal Rejimi Hedefleyen Terör**

Genellikle radikal terör örgütlerinin amacı devlet sistemini, üniter yapısını, hükümetlerin iç veya dış politika uygulamalarını şiddete dayalı yöntemlerle yıpratmayı veya tamamen çökertmeyi hedefleyen terör olaylarıdır. Bunlar ilgili devlet ile dış kamuoyuna kökten dinci terör eylemleri ile etnik ayrımcılığa (bölücülüğe) dayalı terör eylemleri gerçekleştirerek mesaj vermeyi amaçlar.

b) **Devlet Terörü**

Zaman zaman değişik ülkelerde iktidarlar ülkelerine karşı yürütülen terör eylemlerine veya siyasal odaklı kampanyalara, yasal sınırların dışına taşarak, teröristlerin yöntemlerine benzer yöntemlerle yanıt verirler. Burada temel amaç devlete karşı oluşan siyasal direnci kırmak ve güçlü olduğunu kanıtlamaktır. Devlet terörü, “devlet tarafından devlet otoritesine karşı direnen veya rejimi sarsmaya ya da yıkmaya yönelen veya yöneldiği sanılan kişi ve gruplara karşı yürütülen şiddet eylemleri” olarak tanımlanabilir.

Bir başka tanıma göre de devlet terörü; hedef kitle üzerinde aşırı korku yaratma, bu yolla onların davranışlarını değiştirme amacıyla devlet organları tarafından yöneltilen tehditler ve her türlü şiddet eylemleridir(Albayrak, Mil, Küçükaltan, 2015).

2.2.2. **Uygulama Alanına Göre Terör Türleri**

Psikolojik savaşın bir unsuru olan terörizmi uygulama alanına göre ayırmak da mümkündür. Bunlar;

- **Ulusal Terör:** Ülke dışından herhangi bir destek almaksızın, devlete karşı yürütülen siyasal içerikli iç şiddet eylemleridir. Nisan 1195'te Oklohama City'de ki Alfred P. Murrah Federal Binasına araç içinde atılan bomba bunun bir örneğidir.
- **Uluslar arası Terör:** Ülke dışından, en az iki ülkenin vatandaşları tarafından gerçekleştirilen, parasal, taktiksel, silah, mühimmat, lojistik vb. destekler olarak yönlendirilen veya yönetilen siyasal içerikli şiddet eylemleridir.

Küreselleşmenin hızlı gelişimi, kuşkusuz uluslar arası terörün boyutlarını ve yöntemini de geliştirmiştir. O nedenle uluslar arası terörü, “küresel terör” olarak da

tanımlamak doğrudur. Küresel terör ise günümüzde yalnızca ateşli silahlarla değil, patlayıcılar yoluyla, kimyasal ve biyolojik yöntemlerle de gerçekleştirilebilmektedir. Bu durum bir yandan terörizmin sınırlarını genişletirken, diğer yandan teröristlerin yakalanmasını da güçleştirmektedir. 11 Eylül 2001 ve sonrası uluslar arası terör saldırıları, küresel terörün doruğa ulaştığı eylemlerdir (Albayrak, Mil, Küçükaltan, 2015).

2.2.3. Uygulama Şekline Göre Terör Türleri

- **Bireysel Terör:** Ulusal ve uluslar arası kamuoyuna mesaj vermek amacıyla bir kişiye yönelik yapılan siyasal içerikli şiddet eylemidir. (A. Lincoln suikastı, Papa II. Jean Paul'e yapılan suikast vb.)
- **Örgütsel Terör:** Örgütsel terörü tanımlayabilmek için 3713 Sayılı "Terörle Mücadele Kanunu"ndaki "terör" ve "örgüt" kavramlarına bakmak doğru olacaktır. İlgili kanunun 1. Maddesi (Değişik:19.07.2003/25173) "terör" ve "örgüt" kavramlarını şöyle tanımlar:

"Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, devletin ülkesi milliyetiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir."

İki veya daha fazla kişi veya kişilerce birinci fıkrada yazılı terör suçlarını işlemek amacıyla birleşmesi, buluşması halinde kanunda yazılmış olan örgüt, çete meydana gelmiş sayılır. Yine aynı kanunla örgüt terimi TCK ile ceza hükümlerini içeren özel kanunlarda geçen teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi de kapsamaktadır. Örgüt; organize bir yapı içerisinde, aynı ideoloji, düşünceyi benimseyen veya aynı hedefe yönelmiş kişi veya kişilerden oluşur. Dolayısıyla örgütsel terör içerisinde sistemli, ideolojik ve amaçsal bir birliktelik söz konusudur.

Yukarıdaki yasal tanımdan hareketle örgütsel terörün "devletin rejimi ve uygulamalarına karşı çıkmak, devlet otoritesini zayıflatmak, ulusal ve uluslar arası kamuoyuna mesaj vermek amacıyla iki veya daha fazla kişinin bir araya gelerek

oluşturduğu sistemli siyasal şiddet eylemleri” şeklinde bir tanım denemesi yapılabilir. 17 Kasım, PKK, Kongre-Gel, El-Kaide, İBDA/C, IRA, Kızıl Tugaylar ve İŞİD büyük çaplı eylemler gerçekleştiren terör örgütlerinden bazılarıdır (Albayrak, Mil, Küçükaltan, 2015).

2.3. Terörizm Kavramı

Terörizm kavramı ise, “siyasi iktidarı ele geçirmek isteyen güçlerin, mevcut iktidarı yıpratmak ve bu arada sindirdikleri yığınları sahipsiz kaldıkları inancına yöneltmek için, şiddet eylemlerinden yararlanmaları” olarak açıklanmaktadır. Bir başka tanıma göre ise kavram; “etnik grup ya da gruplar tarafından, politik amaçlar doğrultusunda önceden tasarlanmış; sivillere ya da devlet güçlerine karşı girişilen şiddet eylemlerinin bütünü” olarak tanımlanmaktadır. (Sönmez and Graefe, 1998, 117).

Terörist ve terörist gruplarının amaçları farklılık gösterse de, genel olarak belli başlı taktik ve amaçlar çerçevesinde buluşmaktadır.

2.3.1. Tanıtım

Şiddet ve ideolojiyi içinde barındıran ve siyasal şiddet olarak tanımlanan terörizm, belirlemiş olduğu amaçlar ve hedefleri kamuoyuna anlatabilmek için kullandıkları araçlardan biridir. Terörist ve terörist grupları medyanın dikkatini ve ilgisini üzerine çekmek istemelerinden, büyük kentleri veya bu kentlerde bulunan kalabalık bölgeleri kendilerine hedef seçmektedirler.

2.3.2. Politik istikrarsızlık

Bilinen yaklaşımlar çerçevesinde teröristlerin bir amacı da mevcut olan rejime karşı gelip yıpratmaya çalışmaktır. Mevcut olan ve hedef alınan rejimi, sistemi, şiddet yolu ile yıkarak, yerine kendi ideolojileri doğrultusunda belirlemiş oldukları yeni rejimi kabullendirmektir.

2.3.3. Ekonomiye zarar vermek

Teröristler toplum üzerinde baskı oluşturabilmek için maddi zarar vermeye çalışmaktadırlar (Yılmaz ve Yılmaz, 2005).

Terörle mücadelenin oldukça yüklü bir maliyetinin bulunması, zaten kıt kaynaklara sahip ülkelerin, ülkenin gelişimi ve ekonomisine yönelik harcaması gerek paraları terörle mücadele alanına kaydırma zorunluluğu, terörün bir amacının da, ekonomik açıdan ülkenin kaynaklarının verimli alanlarda kullanılmasını engellemek olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır (Gül, 2012, 19). Terörist gruplarının eylem

planlamaları arasında ülkenin ekonomisini etkileyecek alanların bulunulması, bu alanlara yapılan eylemler karşısında mevcut rejimin aksamasını sağlamakla, insanların yüksek tepkiler göstermesi sağlanmaktadır.

2.4. Turist Terörizmi Kavramı

Terörizmin, bir ülkeyi ziyaret etmek amacıyla giden turistleri hedef alması bazı sosyologlar tarafından “turist terörizmi” olarak nitelendirilmiştir. Aslında dünyada küreselleşmenin ivme kazanması sonucu azalan sınır formaliteleri, turizme yönelik küresel terör eylemleri nedeniyle yeniden ağırlaştırılmaktadır. Pek çok ülke terör tehdidi nedeniyle sınırlarındaki güvenlik işlemlerini çoğaltmaktadır. Bu durum küresel terörün, turizmin gelişmesi yolundaki en büyük engellerden birini oluşturduğunu da ortaya koymaktadır.

Turizm; savaşlar, siyasi karışıklıklar, karmaşalar, istikrarsızlıklar, terörizm gibi olaylardan anında etkilenen bir sektördür. Ayrıca bazı ülkeler diğer ülkelere karşı turizmi bir koz olarak kullanmaktadır ve terörizm vasıtası ile amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Başka bir ifade ile bir ülkede gerçekleşen terör eylemi, bir başka ülke için bir fırsat olarak değerlendirmekte ve turistlerin destinasyon tercihi olabilmektedir.

Terörizme uluslar arası bir nitelik kazandıran eylem bir yönüyle ulusal sınırları aşan, sınır ötesi bir faaliyettir. Bu duruma fail, kurban veya eyleme bizzat katılanların vatandaşlığı veya eylemin gerçekleştirildiği yer neden olmaktadır. Bu nedenle terör olayları kronolojik olarak incelendiğinde terörün işletmelerden çok, yabancı ülke vatandaşlarını hedef aldığı görülmektedir(Küçükaltan, 2012: 32).

Günümüzde gittikçe küreselleşen bir hal alan turizm endüstrisi mikro ve makro çevrelerde meydana gelen olaylardan kolaylıkla etkilenmekte ve dolayısıyla turizm endüstrisi, terörün en önemli hedefi haline gelmektedir. Turizm alanında, kısa vadede esnek olmayan bir turizm arzı bu alanın konjonktürel iniş çıkışlara karşı olan duyarlılığı göz önüne sermekte ve turistik talebin esnekliği, terör gruplarının yapmayı planladıkları eylemler için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Dolayısıyla turist bulunduran bir bölgede yapılan terör olayları hem ulusal hem de uluslar arası turizm talebini önemli ölçüde etkilemektedir.

3. BÖLÜM

TURİZM VE TERÖR

3.1. Turizm ve Terör İlişkisi

Gelişmekte olan ülkeler için turizm en önemli sektörlerdendir. Bu sebeple turizm ile ilgili ortaya çıkan genel görüşle, sadece ülkeye giren döviz geliri miktarını arttırdığı değil, büyüyen sektör içerisinde iş fırsatlarının arttığı ve endüstriyel büyümenin de önünü açtığı ve dolayısıyla da ülke ekonomisine büyük katkılarda bulunduğu görülmektedir. Bu geniş imkânlarıyla turizmin gelişmesi ve büyümesi özellikle gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda en önemli hedef haline gelmiştir. Turizm ile ilgili yapılan birçok araştırma, turizmin kalkınmaya olan katkısını gözler önüne sermiştir. Aynı zamanda bu kalkınmanın etkisi ihracat rakamlarıyla da desteklenmektedir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO; 2005, 2006) göre turizm, gelişmekte olan ülkelerdeki bütün hizmet sektörlerinin oluşturduğu toplam ihracatın %40'ını oluşturmakta ve Gayri Safi Milli Hâsılanın %3'ü ile %10'u arasında bir payı temsil etmektedir. Turizmin gelişmekte olan ülkelerin ekonomik büyümeleri ve gelişmeleri için temel bir rol oynadığı inancı her geçen gün daha fazla artmakta ve geniş kitlelerce genel kabul görmektedir (Ağırman, Özcan ve Yılmaz. 2014).

Turizmin etkileyebilecek en büyük faktör terörizmdir. Çünkü terör, turizme vurulabilecek darbelerin yolunun turistlerden geçtiğini iyi bilmektedir ve turistlere yönelik yapılan her türlü saldırıların, turistlerin tercihlerinin değişmelerine sebep olacağını bilmektedirler. Bu tercihlerin değişmesiyle de turizm gelirlerinin ülke ekonomisine sağlayacağı katkının düşmesi ve ekonominin daralması demektir. Turizm sektörü arz ve talepler yönünden çabuk etkilenen, hassas özelliklere sahip olduğundan yaşanabilecek en ufak küçülmenin sektöre ve ekonomiye olan etkisi bilindiğinden terör gruplarının dikkatlerini çokça çekmektedir.

İleri-geri bağlantıları neticesinde sahip olduğu çarpan etkisini göz önünde bulundurduğumuzda, bu sektörde ani bir daralma yaşanması halinde, ekonominin genelinde çarpana bağlı olarak daha sert etkiler ortaya çıkabilmektedir. (Emsen ve Değer 2004).

Bunun bilincinde olan terörist grupların özellikle siyasi alanda istikrarsızlık ve güvensizlik ortamı yaratmak amacıyla iktisadi ve diplomatik araçlar doğurabilecek olan turistlere ve turizm destinasyonlarına yönelik eylemler içerisinde yer almaları şaşırtıcı değildir.

Uluslar arası terörizmin, turizmle özdeşleşmesinin bazı temel gerekçeleri vardır. Bu gerekçeler şöyle sıralanabilir:

- Turizm uluslar arası boyut taşıdığından, terör olayının dünya kamuoyunda medya aracılığıyla anında yankı uyandırması,
- Turizm aracılığı ile yıpratılmak istenen ülke veya kuruluşun kamuoyundaki imajının zedelenmesi,
- Çarpan etkisi yüksek bir sektör olan turizm aracılığıyla yıpratılmak istenen ülke veya kuruluşun ekonomisinin ağır bir tahribata uğraması,
- Vatandaşı üzerinde terör eylemi gerçekleştirerek, aslında mağdur vatandaşı aracılığıyla hedef ülke yöneticileriyle daha kolay diyalog ortamı yaratılabilmesi,
- Hedef ülke mağdurlarına yönelik eylem üçüncü bir ülkede gerçekleştiğinde, hedef ülke ile üçüncü ülke arasında da diplomatik kriz ortamının oluşturulabilmesi.

Tüm dünyada küresel terörizm tehdidinin özellikle turizme yönelik etkisinin giderek arttığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle uluslar arası terör, küreselleşmeye en duyarlı sektör olarak 1980'li yıllardan itibaren turizmi seçmiştir. Turizm ve terörün tek ortak noktası her ikisinin de hedef kitlesinin savunmasız insanlar olmasıdır. Bunun dışında turizm ve terörizm birbirlerine tamamıyla zıt iki kavramdır. Turizm; öznesi insan olan, insanın psikolojik ve fizyolojik rahatlamasını sağlayan, hümanizm içeren, demokratik ve liberal ortamlarda büyüyen, kültürler arası uzlaşma iklimini olanaklı kılan bir sektördür.

Buna karşın terörizm ise insan canını hedef alan, şiddet içerikli, bir yandan insanı sindirmeye çalışırken diğer yandan hedef aldığı ülkeye mesaj vermeye yönelik, kültürler arası farklılıkları körükleyen, antidemokratik ortamlarda daha çok beslenen bir unsurdur (Küçükaltan, 2012: s.29-30). Uluslar arası terörün turizmle özdeşleşmesinin bazı temel gerekçeleri vardır. Bu gerekçeler şöyle sıralanabilir (Küçükaltan, 2012: 31):

- Turizm uluslar arası boyut taşıdığından, terör olayının dünya kamuoyunda medya aracılığıyla anında yankı uyandırması,
- Turizm aracılığıyla yıpratılmak istenen ülke ya da kuruluşun kamuoyundaki imajının zedelenmesi,
- Çarpan etkisi yüksek bir sektör olan turizm aracılığıyla yıpratılmak istenen ülke ya da kuruluşun ekonomisinin ağır bir tahribata uğraması,
- Vatandaşı üzerinde terör eylemi gerçekleştirerek, aslında mağdur vatandaşı aracılığıyla hedef ülke yöneticileri arasında da uluslar arası diplomatik kriz ortamını oluşturabilmesi.

3.2. Terörizmin Amaçları

Terörizm katı bir inanç gerektirir. Bu inancın varlığı teröristin kendi hayatına ve ayrıca masum insanların hayatına kastetmesinde birincil güdüdür. Teröristin fedakârlık yapmak, ölmek, öldürmek, sakat kalmak, sakat bırakmak, sıkıntı çekmek, varlığını başka bir varlığa adanmak, hapse girmek, işkence görmek, dışlanmak, nefret edilmek gibi pek çok olumsuz duruma katlanacak motivasyona sahip olması ancak ve ancak onun bir amaç için yaşadığı gerçeği ile açıklanabilir. Terörizm, amaçsız bireylerin gelişigüzel bir şekilde bir araya gelerek şiddet yaratma arzularını giderdikleri, irrasyonel davranışlardan oluşan patolojik bir vaka değildir. Terörizmin aktörü olan terör örgütlerinin varlığının devamlılığı ancak bir amacın gerçekleşeceğine olan inanç ile sağlanabilir. PKK terör örgütünün dönem dönem amaçlarını bir şekilde revize etmesi buna en yakın örnektir. Terör örgütlerinin amaçlarına ulaştıktan sonra hâlâ devam etmeleri ise küresel nedenlerle açıklanabileceği gibi terörizmin işe yaradığının kanıtlanması ile daha fazla istekte bulunma eğilimi ve militanların terör örgütleri ile psikolojik olarak ayrılamadıkları gerekçeleri ile açıklanabilir (Taş, 2014)

Terör örgütlerinin öncelikli amacı propaganda yaparak davalarının varlığını ortaya koymaktadır. Nihai amacı ise terör eylemlerini kitle hareketine dönüştürerek devlete karşı bir isyan oluşturmak ve devleti yıkmaktır. Bu amacının dışındaki tüm eylem ve faaliyetleri bir araçtır. Terör örgütlerinin para kazanmak gibi, beklentisi maddi veya basın yayın faaliyeti yapmak gibi derdi yoktur. Bunlar örgütün siyasi amaçlarına ulaşması için kullanılan bir araçtır (Gül, 2012: 17)

Terör örgütlerinin ve terör uygulayan devletlerin amaçları genellikle oldukça kısa maddelerden oluşur. Bunun nedeni amaçların basit ve kısa olmasının bireyi daha çok etkileme ve daha çok bireye ulaşmada zorluk çıkartmayacağıdır. Örneğin,

- X diline, dinine, azınlığına ya da bölgesine özgürlük ya da özerklik,
- Mevcut rejim yerine y ya da z ideolojisine ya da dinine göre bir rejim kurulması,
- Bir devlet, toplum ya da gruptan intikam alma (Acar, 2012: 140),
- Devlet terörizmi bağlamında ülkeyi güçlendirme, refah ve zenginlik yaratma vb.

Oysa literatürde geçen:

- Devletin ve hükümeti her yönden zayıflatmak,
- Devleti felce uğratmak,
- Toplumsal hayatı felce uğratmak
- Toplumsal sınıf ve kültürel çeşitlilikler arasında çatışma çıkarmak,
- Dünyaya kendini ve amacını duyurmak,
- Devletin güvenlik faaliyetlerinde aşırıya kaçmasını sağlamak,
- Kitleleri yıldırma ve korkutma,
- Medyada daha çok yer almak,
- Bir halkın, grubun, dinin ya da dilin savunuculuğunu yapmak,
- Irki, dini ve etnik ayrılıkları körüklemek,
- Ülkeleri iç ve dış politik karar alma aşamasında zor durumda bırakmak,
- Ekonomik bunalım çıkarmak,
- İstikrarı bozmak gibi amaçlar sanılanın aksine terörizmin amacı değildir.

Bunlar terör örgütlerinin yukarıda saydığımız amaçlarına ulaşmak için kullandıkları yöntemlerdir. Terörizmin amacı kendi başına yoktur. Amaç kısmi terör örgütlerince ideoloji ögesi kullanılarak oluşturulur. Terörizmin korku dehşet yaratmak gibi amaçları terör örgütlerinin amaçlarına ulaşmak için kullandığı yöntemlerden başka bir şey değildir. Bu nedenle yukarıda saydığımız ve literatürde terörizmin amacı olarak geçen ifadeler terör örgütlerinin temel amacı değil ancak ve ancak temel amaçlarına ulaşmak için kullandığı yöntem ve stratejidir. Örneğin, medyada daha çok yer almak, terör örgütünün savunduğu etnik grup ya da kategoriye karşı daha güçlü göstermekte, tarafsız bireylerin örgüte katılımını sağlamakta

kısacası örgütü devletin bile baş edemediği bir yapı olarak lanse etmektedir. Böylece tarafsız bireyler en güçlünün yanında yer alarak kendilerini savunmaya çalışacaklar ve terör örgütü tabanını daha da genişleterek devlete karşı daha fazla taviz elde etme gücü kazanacaktır. Bundan sonra örgüt temel amaçlarından birine ya da bir kaçına daha çok yaklaşacaktır. Bu faaliyet, terör örgütlerinin amacı olarak literatürde yer alsada aslında bir strateji olarak, devletin halkın gözünde aciz duruma düşmesi ve örgütün bu şekilde saygınlık kazanarak savundukları sistemi alternatif olarak sunması sonucu ile yukarıda saydığımız dört amacın gerçekleştirilmesine daha da yaklaşılmaya hizmet eder (Taş, 2014).

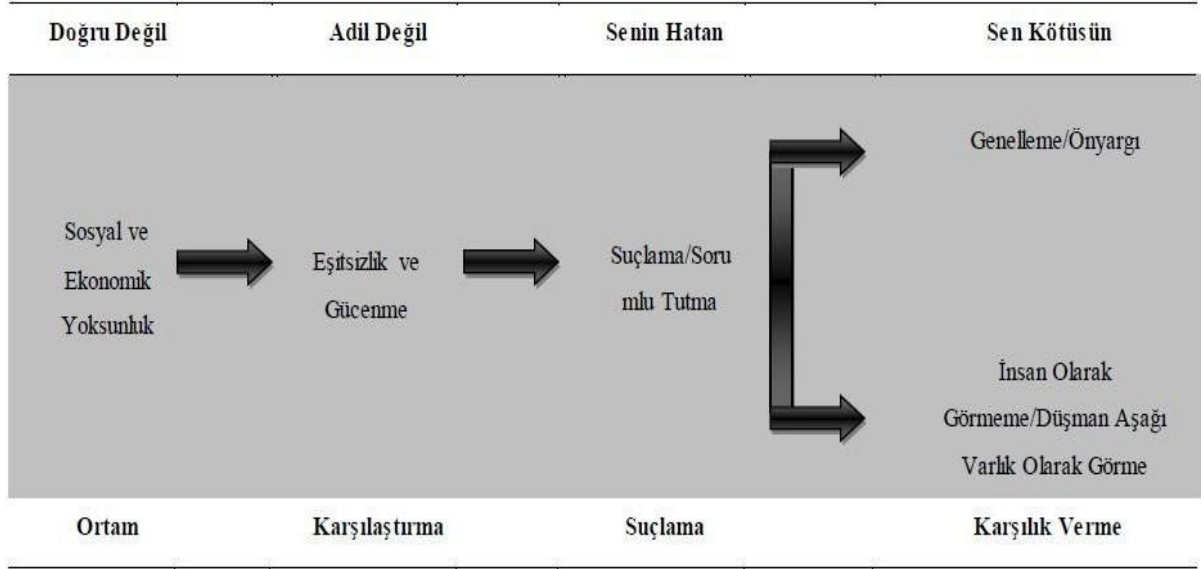
Görülüyor ki terör örgütlerinin aslında belli başlı amaçları dışındaki tüm amaçları bu amaçları gerçekleştirmek için kullanılan birer terörizm parçası ve yöntemidir. Bunlardan başka günümüzdeki devlet destekli terörizmin en önemli amacı da söz konusu devleti zayıf bırakma, silah ticaretini sürdürme ve terörizmi koz olarak kullanma gibi örtük amaçlar içermektedir (Taş, 2014).

3.3. Terörizm Unsurları

3.3.1. İdeolojik Unsur

Terörist gruplarının ilk olarak ideolojik bir alt yapısının bulunması gerekmektedir. Bu unsur, örgütlerin siyasi olarak ve hangi yolu izlemesi gerektiğinin göstergesidir. Terörist gruplarının “siyasi eğitim” isimli faaliyetlerin amacı, terörist gruplarının benimsediği temel ideolojiyi grup üyelerine benimsetmek ve onları örgütün amaçları doğrultusunda bilinçlendirmektir (Gençtürk, 2012).

Günümüzde her terörist örgütlerinin benimsemiş olduğu bir ideoloji vardır. Marksist Leninist Maoist ideoloji (Komünizm), Milliyet (etnik) kaynaklı ideoloji (Faşizm, Kürtçülük, Ermeni Milliyetçiliği vd.), dini kaynaklı ideoloji, bölücü ideolojigibi farklı kaynakları benimseyen ancak hedef olarak değişen rejim ve bölünen topraklar üzerinde yeni bir devlet kurma arayışına girmiş, bu düşünceleri destekleyen örgütler de vardır.

Şekil 1: İdeolojik Gelişim Süreci

Kaynak: Borum, R. (2004). Psychology of Terrorism

3.3.2. Hedef Unsuru

Terörist gruplarının benimsemiş oldukları ideoloji doğrultusunda hedef aldıkları kişi veya kişiler bulunmaktadır. Benimsemiş oldukları ideolojiyi hedef olarak gördükleri kişi veya kişilere göstermek, inandırmak asıl amaçlarıdır. Haklı olduklarını ispat etme yollarını çevreye zarar vererek göstermeye çalışmaktadırlar. Fakat her ne kadar zarar verdikleri çevre devlet malı, özel alan ve tesisler olsa da asıl hedef insanlardır. Çünkü insanların korkudan etkilenmekte olduğunu bilir ve bunun için her yolu denerler.

3.3.3. Örgüt Unsuru

Aynı ideolojiyi benimsemiş olan kişilerin oluşturduğu yapıya “örgüt” denilmektedir. Örgüt içerisinde bulunanlardan seçilen bazı kişilere idari anlamda görevler verilmektedir. Bu görev sonrasında, bu kişiler örgütün belirli sayılarda bölünerek aynı amaca yönelmesini sağlayacak biçimde düzenlenmesi sağlar. Bu yapının oluşturulmasında en önemli kaynak örgütün sempatanlarıdır. Çünkü örgütün asıl militanları bu şekilde seçilmektedir. Esas bağlılık, gizlilik bu sempatanların ve aynı zamanda örgütün asıl kuralıdır. Bu militanların ise liderlerine körü körüne bağlanması söz konusudur.

Terör örgütleri için örgüt yapısı hayati önem taşımaktadır; çünkü örgüt siyasi amacın gerçekleştirilmesine yönelik eylemin çıkış noktasıdır ve örgütün çözülüşü ya da deşifre olması terör örgütünün somut olarak ortadan kalkması anlamına gelir.

Terörizmde örgüt, ideolojinin gerekleriyle oluşmuş siyasi amacı gerçekleştirmeye yönelik kurulmuş ve kendine bağlı pek çok aparatı olan dinamik bir yapıdır.

3.3.4. Şiddet Unsuru

Terör örgütleri, yaptıkları eylemler ile toplumun korkmasını sağlayarak bir kargaşa ortamı oluşturmaya ve insanların devlete, rejime olan güvenin yitirilmesini amaçlar.

Adi şiddette olayı gerçekleştirenle mağdur arasında ikili bir ilişki vardır. Amaç, şiddetin yöneldiği hedefe zarar vermektir. Siyasal şiddette ise, olayın mağdurlarının tanınıyor veya tanınmıyor olmalarının önemi yoktur. Eylem yapıldıktan sonra zarar verilen kurbanların gerisindeki kitleye psikolojik mesajlar iletmek esastır.

(Tavas,2002)

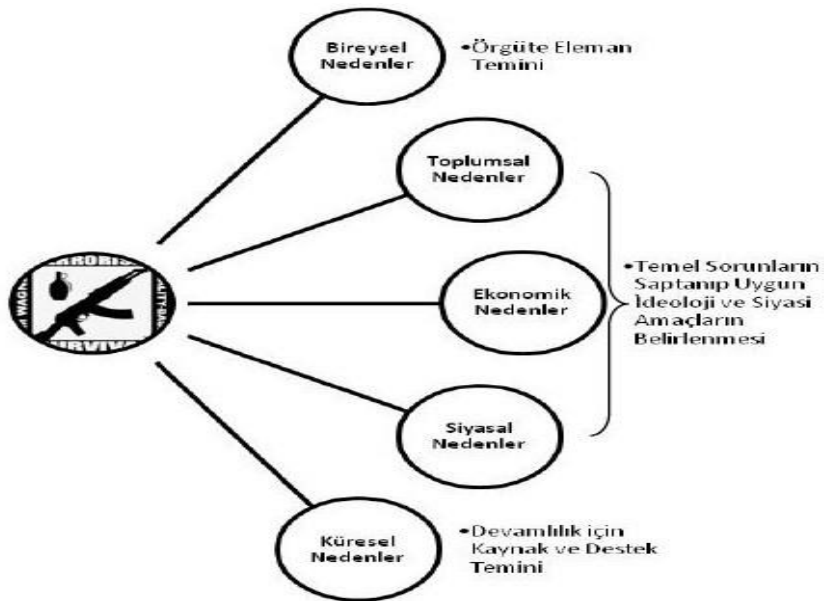
4. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE TERÖRÜN KAYNAKLARI VE SEBEPLERİ

Terörizmin belli bir zamana, topluma ya da ideolojiye özgü olmaması ve böylece her devirde her toplumda görülüyor olması araştırmacıları terörizmi yaratan ya da yaygınlaştıran nedenler üzerine düşünmeye itmiştir. Terörizmi olgusal olarak bir nedene bağlamaktaki güçlük neredeyse her araştırmacının terörizmin farklı nedenlerini sıralaması ile sonuçlanmıştır.

Terörizmin nedenleri üzerine eğilmek ve bu nedenleri analiz etmek, terörizmi yaratan koşulların ortadan kalkmasının terörizmle mücadelede mutlak geçerliliğe sahip olduğu yargısını doğrulamaz. Bu duruma neden olan en önemli etken terörizmin bilimsel nedenler dışında rastlantısal öğelere de dayanmasıdır.

Terörizmi incelerken onun tüm toplumu, ekonomiyi, devlet aygıtını ve son aşırıda da dünya sistemini etkileyecek bir olgu olduğu tespiti terörizm ile birlikte onu meydana getiren nedenleri de geniş bir düzlemde düşünmemizi zorunlu kılmaktadır. Terörist örgütlerin aynı amaca yönelmiş/örgütlü bireylerden oluşması bu bireyleri terörist olmaya iten nedenleri irdelememiz konusunda bize yol gösterici iken, terörist örgütlerin toplumsal, ekonomik ve siyasal sorunlardan beslendiği gerçeği bireysel nedenler yanında toplumsal, ekonomik ve siyasal nedenleri de ayrı başlıklar altında irdelememiz konusunda yol göstericidir.

Şekil 2: Terörizmin Nedenlerinin Terör Örgütlerinin Doğuşundaki Etkileri

Kaynak: Taş, D. (2014), Türkiye’de Terörle Mücadelede Türk Kamu Yönetiminin İşlevleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme: PKK Örneği.

Bu başlıklar dışında araştırmacılar ayrıca terörizmi ortaya çıkarmaktan öte onu yaygınlaştıran nedenler üzerine de düşünmüşlerdir. Terörizmi yaratan belli başlı dört başlığı açıkladıktan sonra terörizmi yaygınlaştıran nedenleri başlıklar halinde sıralamak daha doğru olacaktır. Belirtmek gerekir ki terörizmin nedensellik unsurunu ortaya çıkarmak terörü bitirme noktasında pek de güçlü değildir. Çünkü sayacağımız tüm nedenlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkan terörizm bu nedenlerin ortadan kalkması durumunda dahi varlığını sürdürme eğilimindedir (Taş, 2014)

4.1. Bireysel Nedenler

Kişileri teröre iten nedenler ekonomik şartlar, toplumsal nedenler veya siyasi görüş seçeneklerinden biri olabileceği gibi aynı toplumda bulunup, aynı şartlar altında büyüyen bir kişi kendisini terör gruplarından herhangi birine yakın hissetmeyebilir. Bu durumda kişisel düşünceler bireyin kendisine aittir. Bu durumda, terör gruplarından birini tercih edip etmeme açısından bireysel özelliklerinde etkisi olduğu anlaşılabilir. Bu açıdan terörizmin eylem safhasında şiddetin uç noktasını kullanıyor olması nedeniyle ortaya çıkan vahşet tablosu teröristlerin psikolojik rahatsızlıkları olan bireyler olarak düşünülmesine önayak olmuştur. Bu bilgiye göre, teröristlerin kullanmış oldukları mazeretler sadece kendilerinin yapmış oldukları, çirkin ve vahşi eylemlerinin doğru olduğunu ve buna kendilerini inandırmaları dair yöntemlerdir. Terörizmi daha doğrusu bireyleri teröre iten tüm nedenleri saptama noktasında bu görüşün oldukça kolaya kaçtığı görülür. Bu yönelim genellikle terörizm konusundaki bilgisizlikten ve terör örgütünün siyasal amaçlarını ve onu meydana getiren nedenleri göz ardı etme eğiliminden kaynaklanmaktadır.

Siyasi amaçtan yoksun bir bireyin meydana getirdiği terör davranışı elbette patolojik bir vaka olarak değerlendirilebilir; fakat sözü edilen terör, terörizmin parçası olmayan aşırı şiddet olayıdır. Nitekim ruhsal sorunları nedeniyle onlarca kişiyi katleden bireylerin davranışları elbette bireysel tabanda ele alınacaktır. Buna rağmen örgütlü, stratejik ve rasyonel davranan teröristlerin meydana getirdiği terörü teröristlerin yapmış oldukları vahşi ve çirkin eylemleri doğru kabullenme çabaları veya kendilerini bu şekilde inandırma yöntemi olarak ele almak, halk tarafından

rağbet görse de özünde bilimsellikten uzaktır. O halde, kendi mantıkları içerisinde kalındığı sürece ya da temel öncülleri kabul edildiği sürece teröristlerin, patolojik değil normal davranış içerisinde olduklarını söylemek mümkündür. Yine de bu durum teröristlerin sağlıklı bireyler olduğu manasına da gelmemektedir.

Crenshaw'ın bu konuda şöyle demektedir: "Olumlu, toplumsal olarak kabul edilebilir bir kimlik edinmeyi başaramamış olan bireyler, kendilerine 'kötü' ya da 'en istenmeyen' olarak sunulan rolleri benimserler". Terörist eylemlerde bulunan bireyleri daha doğrusu teröristleri bu duruma getiren onların ruhsal problemleri olmamakla beraber, yukarıdaki araştırma teröre kayan bireylerde ortak noktalar bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu ortak noktalar daha da arttırılabilir:

- Dışlanma-mağduriyet-aşağılanma hissi,
- Belli bir sınıfa ya da gruba duyulan öfke,
- Kimlik bunalımı veya engellenmesi,
- İdeolojik yatkınlık,
- Devletin yanlış/doğru politikaları yanlış bir şekilde uygulaması ve baskısı sonucu sisteme karşı oluşan nefret,
- Bireylerin kişilik olarak şiddete ve saldırganlığa yatkın olması ya da buna yatkın bir çevrede toplumsallaşması,
- Bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayan araçların yokluğu,
- Ergenlik döneminde geçirilen bunalımlar vb.

Bu ortak noktalara sahip bireylerin daha kolay etki altına alınabilen ve böylece terörizmi kolayca benimseyen bireyler olduğu görülmektedir. Tüm bu etkenler bireylerin terör örgütlerini kendilerini gerçekleştirme ve ayrıca intikam aracı olarak görmelerine neden olmuştur. Terör örgütlerinin üye kazanırken bu durumu oldukça etkili kullandıkları ve propagandalarını bu yönde geliştirdikleri görülür. Terör örgütlerinin her üyesine kademeli olarak artan sorumluluklar vermesi ise özellikle ergenlik dönemlerindeki gençlere kendilerini gerçekleştirme tatmini vermektedir. Bu nedenle neredeyse her terör örgütü ordu tipi katı hiyerarşi, rütbe, yetki-sorumluluk ilkesi ile örgütlenmektedir. Nihayetinde örgüt en önemli silahı propaganda tekniği ile ajite ettiği bireye varlığını başka bir üstün varlık uğruna feda etme, bir yere ait olma ve kahramanlık gibi duygular sunmaktadır.

Özet olarak bir bireyin terörist olması için genel olarak şu üç psikolojik etken gereklidir:

- a. Sisteme ya da belirli bir gruba duyulan nefret ve intikam hissi,
- b. Mağduriyet hissi,
- c. Şiddetin tek çare olduğuna olan inanç ve şiddete eğilim.

Sonuç olarak ruhsal problemler bireyi terörist haline getirmekten daha çok onu teröre daha çabuk iten etkenler olarak ele alınabilir. Literatürde bu saydıklarımız "psikolojik etkenler" başlığı altında toplanmaktadır.

Bireylerin terörizme kaymalarında konusundaki bir diğer önemli etken ise eğitim-öğretim seviyesidir. Elbette burada kastedilen eğitim-öğretim, kişileri birer bireye dönüştürme yeterliliğine sahip ve bireylere düşünme yetisi kazandırabilen bir eğitim-öğretimdir. Özellikle Türkiye'de teröristler üzerine yapılmış araştırmalar militanların çoğunun eğitim-öğretim seviyesinin düşük olduğunu ortaya koymuştur (Taş, 2014).

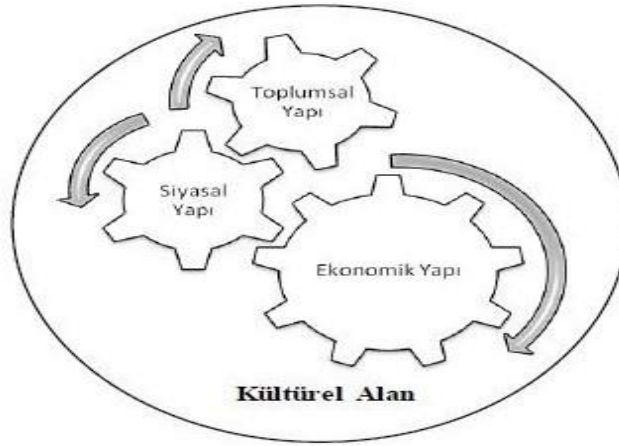
4.2. Toplumsal Nedenler

Bireyler toplum kurallarına riayet ederek toplumun birer parçası olarak yaşarken, toplum da bireylerin davranışları sonucu değişime uğramaktadır. Toplum bu açıdan kurallarına uymak zorunda olan bireyler tarafından meydana getirilmiş ve bir organizma gibi değişimi mutlak ve devamlı olan kültürel bir sistemdir. Toplumsal sorunların pek çoğu da zaten bu değişimlerin etkisi ile ilintilidir. Özellikle içerisinde bulunduğumuz son toplum çeşidi olan sanayi sonrası toplum diğer bir deyişle bilgi/enformasyon toplumu tarihsel evriminde pek çok sorunu beraberinde getirmiştir. Günümüzdeki bu sorunlar temel toplumsallaşma kurumlarının (aile, okul, arkadaş grupları vb.) özellikle ekonominin etkisi ile hızla gelişmek zorunda olmasından kaynaklanmaktadır. Ekonomik büyümeden kaynaklanan toplumsal değişim ile gerekli toplumsal kurumların gelişmesi arasında önemli zaman farkları varsa, bu uyumsuzluk siyasal istikrarsızlığa yol açmaktadır.

Toplumsal kurumların toplumsallaşma sürecinin en önemli aktörleri olması bu kurumlara bireyleri sapma davranışlarından alıkoyma, toplumsal sağlığı koruma ve en uygun kültürel yapıyı oluşturma görevlerini yüklemiştir. Bu kurumların belli bir

zaman diliminde dahi toplumsal değişmeye hemen uyum gösterememesi kültürel sorunlar yaratması yanında ayrıca bireylerin sapma davranışlarına yönelmesi ve ardından yukarıda dile getirdiğimiz gibi siyasal sorunların ortaya çıkması ile sonuçlanmaktadır.

Toplumsal yapının ekonominin yanında ayrıca siyasal nedenlerle olan etkileşimi terörizmin ortaya çıkması için oldukça önemlidir. Nitekim tüm ekonomik ve siyasal yozlaşma ve sorunlar toplumsal yapıda yansımaları bulmakta ve her bireye doğrudan etki etmektedir. Toplumsal, ekonomik ve siyasal yapıların birbirleriyle olan etkileşimi Şekil 3'teki gibi ifade edebiliriz:

Şekil 3: Toplumsal, Ekonomik ve Siyasal Yapının Etkileşimi

Kaynak: Taş, D. (2014), Türkiye’de Terörle Mücadelede Türk Kamu Yönetiminin İşlevleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme: PKK Örneği.

4.3. Ekonomik Nedenler

Ekonomik şartlar insanları görülür biçimde maddi yönden etkilese de psikolojik anlamda da aynı etkiyi, zararı vermektedir. Bu yüzden insanlar arasındaki gelir dağılımının eşitsizliği, terör örgütleri için çok iyi bir fırsat ve insanları kolayca etkisi altına alabileceği mühim bir konudur. Ekonomik zorluk çeken kişilere terör örgütlerince yapılan konuşmalar oldukça etki göstermektedir. Eğitimsiz kişiler de

ekonomik eksikliklerinin bu şekilde giderileceğine inanmaktadır ve bu şekilde istismar edilmektedir.

Toplumun ortalama gelir seviyesinin çok düşük ve gelir dağılımının dengesiz olması, gelir dağılımını adaletsizliğinin sınıflaşmaya yol açması, gizli ve açık işsizlik oranının giderek yükselmesi, ekonomik yönden dışa bağımlılık, ekonomik kurumların yetersizliği, toplu grevlerin ve lokavt uygulamalarının baş göstermesi, toplu işten çıkarmaların artışı, işçi sendikalarının ideolojik açıdan kamplaşması devletin ekonomi üzerindeki kontrolü kaybetmesi, kronik enflasyonun ortaya çıkması ve kontrole alınamaması, dış borçların artması nedeniyle ülke üzerindeki dış baskıların yoğunlaşması, teröre neden olan ekonomik faktörler olarak sıralanabilir (Gül, 2012).

4.4. Siyasi Nedenler

Terörün siyasal yönü, bir inancın, ideolojinin ya da ortak bir kimliğin çatışmacı dışı vurumu veya siyasi bir amaca yönelik benzer taleplere sahip, ortak bir kimliği paylaşan kişilerin örgütlenmesi ve şiddete başvurmalarını içerir (Gül, 2012, 22).

Terör örgütlerinin savunmuş oldukları ideolojilerin kaynağında siyasi nedenler yatmaktadır. Siyaset de bireylerin ve toplumların kültürel, sosyal ve iktisadi beklentilerini karşılamak amacıyla oluşmuş bir yapıdır. Terör örgütleri ise, bu yapının içinde yer almayı, siyasete alternatif olarak oluşturulmuş bir sistemin yaşanan tüm memnuniyetsizliklere ve bu sorunların çözümünün terör örgütlerinde veya onların savunmuş oldukları ideolojilerde olduğunu yaygınlaştırmak istemektedirler.

Dünya genelinde farklı siyasi akımların olduğu ve bu akımlar içerisinde faaliyet gösteren bireylerin olduğu açıktır. Terör örgütlerinin en çok kullandıkları argüman şüphesiz mevcut siyasi akımlara bir alternatif olduklarını savunmaları veya hakkını savundukları halkların siyasi haklarının gasp edildiği propagandasıdır (Gül, 2012, 22).

4.5. Sosyo-Kültürel Nedenler

Terörizmin sosyal ve toplumsal nedenleri her topluma göre farklı özellikler taşısa da yine de ortak özellikler bulunmaktadır. Toplumdaki eğitim, ulusal birlik ve

beraberlik bilinci bazı insanların toplumu temel değerlerine bakışının farklılığı, devlete karşı vatandaşlık yükümlülüklerinin bilinci, bazı insanların toplumun temel değerlerine bakışının farklılığı, devlete karşı vatandaşlık yükümlülüklerinin bilinci gibi temel değerlerin eğitim sürecinde ve aile ortamında tam olarak verilememesi gibi nedenler, terör fikri ortamının gelişmesine katkı sağlamaktadır (Zeki, 2010).

Terörizm, hem sosyal bir olay hem de çok yönlü bir sorundur. Terör bu şekilde ele alınırken, toplumun gelenek ve göreneklerini, geçmişten bugüne dek edinilmiş olan alışkanlıklarını incelemek gerekir. Bu nedenle alışkanlıklar ve toplumsal değerlerdeki değişimler, toplumla anlaşılabilirlik ve uyumsuzluklara neden olmaktadır. Yaşanan bu anlaşmazlıklar ve uyumsuzluklar sonucunda ülkece geçirilen sıkıntılı dönemler terörist ve terörist gruplarını olumlu anlamda etkilemekte ve de toplumu etkilemektedirler. Değişen dünya ve değişen toplumlarda bulunan değerler ve bu değer yargılarının benimsenmesi zamanla değişime uğraması ve çağın ihtiyaçlarına göre bir hal alması normaldir. Ancak; sosyal yapı ve düzendeki değişiklikler hızlı bir şekilde ilerler ve bu değerleri taşıyan tüm kişileri kapsayacak özellikler barındırmazsa, uyumsuzluk ortaya çıkmakta ve sosyal düzen bozulmaktadır. Özetle; sosyal değerlerimizdeki bu ayrımlar insanları ayrıştırarak birbirlerine düşman olacak yeni grupların oluşmasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda, gelişen sanayi topluluklarının oluşturduğu toplum içerisindeki karışıklık ile kişileri şiddet eğilimine iten bir güç olduğu denilebilir.

4.6. Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Nedenler

Ekonomik durumu müsait olmadığından gerekli eğitimi alamayan kişilerin, düşüncelerinin hatta akıllarının çelmesi mümkündür. Çünkü bu kişiler eğitimsizlikten ötürü cahil diye adlandırılan kesimdeki kişilerdir. Eğitim almamış, cahil kimseler ekonomik durumları sebebiyle küçüklüğünden itibaren zorluklarla büyümüş ve elde edemediği tüm imkânlar için önüne sunulan ilk fırsatta, yaşantısındaki tüm zorlukların getirmiş olduğu hırs ve hıncı topluma karşı göstermektedir. Bu sebeple terörün en çok beslendiği konu olan eğitimsizlik veya cehaleti ortadan kaldırmak için her türlü eğitim faaliyetlerinin teröre karşı önemli bir adım olacaktır.(Havabulut, 2007).

4.7. Psikolojik Nedenler

Terörün oluşumunda ki bir diğer büyük sebep ise; toplumsal yapıdan veya insanın kendi ruhsal yapısından kaynaklanan sorunlar olarak açıklanabilir. İnsanlar, ihtiyaçların en başında gelen temel ve öz ihtiyaçlarını karşılayamadığında, bu durumun yaratmış olduğu psikoloji ile bu imkânları sağlayabileceğini düşündüğü farklı yönelimler içerisinde bulunmaktadır. Terör örgütlerine katılan kişilere bakıldığında; genellikle gelişme çağındaki olan bu kişilerin çoğunun, aile ve çevre baskılarından dolayı oluşan problemler nedeniyle psikolojik açıdan sağlıklı bir birey olmadıkları görülmüştür. Ekonomi açısından zorluk çeken kişilerin, çevresi tarafından, maddi yönden çektiği zorluk fark edilebilir fakat psikolojik yönden etkilediği de her ne kadar görülmesine de bilinmektedir. Bu sorun genel bir sorun olduğundan dolayı terör örgütlerinin işlerine gelmekte ve bu sorunları kişilere karşı kullanmaktadırlar. Bu itibarla, Türkiye’de terörün oluşmasındaki psikolojik sebepler; mantıksızlık ve ruhi bozukluk, moda, hızlı toplumsal değişme, kompleks ve baskı, uyumsuzluk, beyin yıkama ve telkin, psikiyatrik hastalıklar şeklinde sıralanabilir (Havabulut, 2007). Tüm bu psikolojik rahatsızlıklar içerisinde bulunan insanlar toplumda kendilerini yalnız, azınlıkta gibi hissederler ve kendilerine farklı davranıldığını iddia eder ya da böyle olduğunu savunurlar ve başka kişilere karşı güvensizlik problemi yaşarlar. Terörist gruplara katılan veya bu düşünceye sahip olan kişiler yaşamış oldukları güvensizlik problemi sebebiyle doğru veya yanlış değerlendirmelerde bulunup, toplumun, devlet yöneticilerinin ve asker veya polislerin kendilerine haksız davrandıklarını savunurlar. Bu sebeple davranış biçimleri genellikle saldırmaya müsait ve sert biçimdedir. Sonuç olarak da kendilerine yaratmış oldukları bu profille, saygınlıklarını ve savunmuş oldukları ideolojilerini herkese kanıtlama çabası içerisinde girip, bir takım eylemlerde bulunurlar.

Bir diğer ifadeyle; kişisel becerisi, yeteneği yetersiz olanlar, içinde buldukları durumu, rolü ve yeri beğenmezler. Toplum tarafından engellendiklerini, ilgi, sevgi, saygı görmediklerini düşünürler. İlgi görmek, saygınlık kazanmak için, saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine yer veren davranış örneklerini kullanırlar (Havabulut, 2007).

4.8. Küresel Nedenler

Küreselleşme ne zaman ve nasıl başladı, bununla ilgili hala fikir ayrılıkları bulunmaktadır ve bu durum küreselleşmenin finansal, siyasal, kültürel, ekonomik ve sosyal alanlarda kendini gösteren bir oluşum olmasından kaynaklanmaktadır. (Ökmen, 2005: 540).

Küreselleşme, en basit anlamda, yerkürenin farklı bölgelerinde yaşayan insan, toplum ve devletlerarasındaki iletişim ve etkileşim derecesinin "karşılıklı bağımlılık" kavramı çerçevesinde giderek artması olarak tanımlanabilir. Ayrıca küreselleşme, yerel-evrensel spektrumunda her iki yöne doğru ilerleyen bir süreci tarif etmekte, statik bir yapıdan ziyade son derece dinamik ve değişken bir kavrama işaret etmektedir (Taş, 2014: 38). Küreselleşmenin özü gereği devletlerarasındaki klâsik diplomatik ve ekonomik ilişkilerden daha fazlasını ifade etmektedir. Bu çıkarımı yapmamızın nedeni Soğuk Savaş sonrası giderek daha da hızlanan küreselleşme sürecinin, devletler, toplumlar ve kültürlerin etkileşimi ve aralarındaki sınırların kalkmasından öte etkileşim içerisindeki devletler, toplumlar ve kültürlerin standardizasyonu faaliyetini de içermesidir. Liberal ekonomiye, bireysel-kültürel haklara, kültürel ve yönetsel yerelliğe ayrıca kimliğe yapılan vurgu, desantralizasyon, ulusal ya da uluslararası karar mekanizmalarının çok aktörlü hale getirilmesi, dolaşım özgürlüğü, sermaye ve işgücü hareketliliği gibi bazı parametreler bu standardizasyonun belli başlı maddelerini oluşturmaktadır.

Küreselleşmenin bu standardizasyon çabalarını ise tüm dünyayı benzer taleplerde bulunan gümrüksüz bir pazar haline getirmek ve çeşitliliği ortadan kaldırarak daha az maliyetle daha çok satma amacıyla açıklamak mümkündür. Küreselleşmenin standardizasyonu her ne kadar olumlu özellikte görülse de bunun perde arkasında yaşamın potansiyel sermayelerden oluşan bir kümeye dönüştürme çabası olması ve küreselleşmenin her alanda "tüketim"e yaptığı vurgu bu kavramın dünya çapında bazı çevrelerce eleştirilmesi ile sonuçlanmıştır.

Küreselleşmenin bu güçlü etkisine rağmen terörizmi yaratan küresel nedenleri küreselleşmenin getirdikleri ile sınırlamak yanlış olacaktır. Uluslararası platformda, devletler kendi yararlarına olduklarını düşündüklerianlarda, teröre gözle görülür veya gizli bir biçimde kanat germişler ve hatta terörü yaratmışlardır çünkü uluslararası sistemde bir ülkenin istikrar içindeki varlığı bir ölçüde, diğer ülkelerin istikrarsız yapılarına dayanır (Taş, 2014: 39).

Bu bilgiler ışında terörizmin nedenleri arasında saydığımız küresel nedenler şu şekilde açıklayabiliriz:

- Hoşgörü, teşvik hatta bazı devletlerin ideolojik ve siyasi şiddeti desteklemesi (Taş, 2014: 39),
- Küreselleşmenin etnisiteye vurgusu nedeniyle etnik grupların talepleri karşısında ulus-devletlerin içine düştüğü bunalım ve ortaya çıkan kaosun ayrılıkçı/etnik terörizme dönüşmesi,
- Devletlerin küreselleşmeyi desteklemeleri sonucu ve ayrılıkçı/etnik terörizmin meşru görülmesi ve desteklenmesi,
- Devletlerin bir soğuk savaş türü olarak başka devletler içerisindeki terör örgütlerini desteklemesi,
- Küreselleşme ile devletlerarasında giderek daha da artan eşitsizliklere tepki olarak terör örgütlerinin kurulması.

Yukarıda saydığımız nedenler terörizmin ortaya çıkmasındaki en önemli küresel nedenlerdir; ayrıca küreselleşmenin devletin etki alanını daraltması, terörizmin daha engellenemez ve küreselleşmenin sunduğu hareket özgürlüğü, teknolojik ilerleme, her türlü bilgiye kolayca ulaşma avantajlarından dolayı terör örgütlerinin daha profesyonel ve tehlikeli bir hale gelmesine yol açmıştır.

4.9. Terörizmi Yaygınlaştıran ya da Güçlendiren Nedenler

Terörizm yukarıda saydığımız beş nedenin etkileşimi ile doğup gelişirken bazı nedenler ise terörizmi tek başına ortaya çıkarma gücüne sahip olmamakla beraber onun daha da yaygınlaşıp güçlenmesine neden olmaktadır. Bu nedenle pek çok araştırmacı terörizmin gerçek nedenleri yanında onu yaygınlaştıran güçlendiren nedenlere de vurgu yapmaktadır. Bu nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

- Terörizmle mücadelenin salt askeri bir sorun olarak algılanması, diğer bir deyişle terörle mücadele edilmesi; fakat terörizmle mücadele edilememesi,
- Teknolojik ilerleme,
- İlegal faaliyetlerin yaygınlaşması,
- Hudut güvenliğinin sağlanamaması,

- Şiddetin toplumda içselleştirilmesi,
- Yazılı ve görsel kaynakların şiddete gereğinden çok hatta sansürsüz yer vermesi,
- Sosyo-ekonomik yapının geri kalmış olması,
- Masum ile teröristi ayırtmada özensizlik yapılması,
- Kolluk kuvvetlerinin aşırı güç kullanması,
- Jeopolitik-stratejik avantajın kullanılamaması,
- Terörizme karşı profesyonel ordu kurulamaması vb. (Taş, 2014).

5. BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmada 2003-2016 yılları arasındaki terör eylemlerinin Türkiye'ye turistik talep üzerine etkisi araştırılmış olup, sadece 2003-2016 yılları arasındaki eylemlerin incelenmesiyle sınırlandırılmıştır. Belirtilen yılların hedef konu olarak seçilmesinin nedeni çalışmada kullanılacak sayısal ve sözel verilerin ulaşılabilirlik imkânının bulunması nedenidir. Çalışma aynı zamanda belirtilen yıllarda Marmara, Ege ve Akdeniz bölgeleri incelenecek şekilde sınırlandırılmıştır.

Yapılan bu çalışmada veriler toplanırken kavram ve literatür taramalarına ek olarak yazılı kaynaklardan da yararlanılmıştır. Gazeteler, makaleler, kitaplar ve internet kaynakları araştırılmıştır.

Yararlanılan bir başka kaynak ise, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) olup yıl bazında veriler alınıp bu verilerin yüzdeleri hesaplanmıştır. Bu yüzdeler sayesinde tablolar oluşturulup, yorumlanmıştır.

6. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE 2003-2016 YILLARI ARASINDA YAŞANAN TERÖR OLAYLARI

Türkiye Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birleştiği noktada bir köprü görevi görmesi, sahip olduğu eşsiz doğası, iklimi ve bitki örtüsüyle dünya genelinde pek çok turist tarafından tercih edilen bir bölgedir. Nitekim 2014 yılında Türkiye dünya genelinde en fazla yabancı turist ağırlayan 6. ülke olmuştur (UNWTO TourismHighlights 2015 Edition. (2015)). Bu durum Türkiye için uluslar arası turizm açısından önemli bir avantaj sağlamakla birlikte terör faaliyetleri açısından da önemli bir dezavantajdır. Türkiye’ye gelen yabancı turist sayısındaki artış ve Türkiye’nin turizm açısından dünya genelinde bu denli önemli bir güç olması ekonomik ve siyasi açıdan Türkiye’ye zarar vermek isteyen teröristlerin Türkiye’yi hedef ülke olarak seçmelerine neden olmaktadır.

Türkiye’de turizme yönelik ilk eylem, turizmin Türkiye’de önemli bir ivme kazandığı 1990 yılları başında, 1993 yılında turizm sezonunun başlangıcında Antalya’da gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten sonra da Türkiye’de ki önemli turistik destinasyonlar terörün hedefi olmuş ve bu eylemler sonucunda pek çok yerli ve yabancı turist ile yerel halk zarar görmüştür.

6.1. 2003 – 2016 Yılları Arasında Türkiye’de Gerçekleştirilen Terör Olayları

Kavramsal olarak terör, uzun süreli korku ve dehşet durumunu ifade ederken, terörizm, terörün ortaya çıkarılmasını amaçlayan stratejiyi ifade etmektedir. Terörizm, şiddet ve tehdit kullanılarak hedef alınan kesimlerde korku ve kargaşa yaratan eylemler olarak tanımlanabilmektedir (Caşın, 2008:102-103). Anlam bakımından terör, önemli bir güvenlik problemi olarak karşımıza çıksa da sadece bu bakış açısıyla değerlendirilmesi ve çözümlenmeye çalışılması yetersiz kalmaktadır. Terörizm yaratmış olduğu güvenlik problemleriyle beraber siyasi, ekonomik, sosyal ve psikolojik sebeplere yol açan bir sorundur.

Terörizm ve bu grupların ülkelere yaştıkları sorunların en başında ekonomi gelmektedir. Bu sorunlar, genel anlamda ülke kaynaklarının terörizmin yaratmış olduğu güven eksikliği ve bu güvenin tekrar sağlanabilmesi için ülke ekonomilerinin önemli bir kısmının askeri harcamalara yapılmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle

terör ve şiddet eylemlerine karşı aşırı duyarlı olan ve Türkiye ekonomisinde ödemeler dengesi açıklarını karşılamada önemli bir döviz girdisi sağlayan, ülke ekonomisinin büyümesinde ve istihdam alanları yaratılabilmesinde son derece önemli bir yere sahip olan turizm sektörü terör örgütlerinin sıkça hedefi haline gelebilmektedir (Karagöz, 2016, 6). Geçmiş yıllardan bahsetmek gerekirse, 1990'lı yıllardan itibaren ilk sırada gelen PKK terör örgütü olmak üzere Türkiye'yi hedef alan pek çok terörist grupları turizm bölgelerine veya bu bölgeleri tercih eden turistlere yönelik eylemler gerçekleştirmişlerdir.

Özellikle Türkiye coğrafi konumu itibariyle geçmişten günümüze dek terörle en çok savaşmak zorunda olan ülkelerin başında gelmiştir. PKK terör örgütünden önce ise, 1973 yılında ortaya çıkmış ve 1985 yılına kadar varlığını sürdürmüş Ermeni terörist grubu Asala, Türkiye ve yurt dışındaki Türk temsilciliklerini hedef almıştır. Ermeni terör örgütü Asala'nın bitirilmesinin ardından kurulan PKK terör örgütü Asala'nın özellikle yurtdışında gerçekleştirmiş olduğu eylemleri yurtiçinde de gerçekleştirmiştir. PKK ile uzun yıllardır süren mücadelede birçok kişi hayatını kaybetmiş ve Türkiye ekonomisi her yönden zarar görmüştür. Son zamanlarda ise Türkiye'nin güneyinde ve sınırda bulundan Suriye ve Irak'ta yaşanan zor günlere sebep olan IŞİD terör örgütü, kanlı eylemlerini Türkiye içerisinde de düzenlemeye başlamışlardır.

1. 9 Mart 2003 İstanbul Saldırısı

Kartal'da ki Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası binasına giren saldırganların güvenlik görevlisini yaralaması sonrasında üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Saldırganlardan Engin Vural patlamadan yaralı olarak kurtulurken, ölen kişi ve yaralıların tamamı sivildi. Bu saldırıyı El-Kaide'nin Türkiye yapılanması üstlenirken, saldırıda 2 ölü 6 yaralı vardı (<http://www.ensonhaber.com/turkiyede-son-10-yilda-gerceklesen-canli-bomba-eylemleri-2013-02-01.html>).

Tablo 1: 9 Mart 2003 İstanbul Saldırısı Şubat-Mart-Nisan Ayı Verileri

2003							
Ülke	Toplam	Şubat	Mart	Yüzde Değişken (%)	Mart	Nisan	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	13.956.405	478.117	495.175	3,56	495.175	665.167	34,32
Avrupa OECD Ülkeleri	8.209.668	230.660	236.684	2,61	236.684	363.512	53,58
Diğer OECD Ülkeleri	458.240	24.461	20.619	-15,70	20.619	20.462	-0,76
Bağımsız Devletler Top.	2.072.103	72.572	73.645	1,48	73.645	95.829	30,12
Batı Asya Ülkeleri	726.944	26.352	20.643	-21,66	20.643	35.034	69,71
Amerika Ülkeleri	29.301	1.165	786	-32,53	786	841	6,99

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

2003 yılında yapılan saldırıdan sonra Diğer OECD Ülkeleri, Batı Asya Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinde düşüş yaşanmıştır. Avrupa OECD Ülkeleri ve Bağımsız Devletler Topluluğundan gelen turist sayılarında ise düşüş yaşanmamıştır. Bir

sonraki aya göre göstermiş olduğu etkiye bakıldığında sadece Diğer OECD Ülkelerindeki düşüş az da olsa devam etmiştir.

2. 20 Mayıs 2003 Ankara Saldırısı

Ankara'nın Kızılay Ziya Gökalp Bulvarı'nda bir kafede meydana gelen patlamada, 1 kişi öldü. Patlamaya tuvalete konan bir bombanın neden olduğu açıklandı. Kızılay Ziya Gökalp Bulvarı'nda "Crocodil" adlı kafenin tuvaletinde meydana gelen patlamada, DHKP-C örgütüne mensup olduğu bildirilen Şengül Akkurt (26) öldü (<http://www.hurriyet.com.tr/kizilayda-bombali-saldiri-1-olu-38464798>).

Tablo 2: 20 Mayıs 2003 Ankara Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri.

2003							
Ülke	Toplam	Nisan	Mayıs	Yüzde Değişken (%)	Mayıs	Haziran	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	13.956.405	665.167	1.141.558	71,61	1.141.558	1.506.956	32,008
Avrupa OECD Ülkeleri	8.209.668	363.512	687.103	89,01	687.103	922.818	34,30
Diğer OECD Ülkeleri	458.240	20.462	32.707	59,84	32.707	52.938	61,85
Bağımsız Devletler Topluluğu	2.072.103	95.829	193.433	101,85	193.433	251.793	30,17
Batı Asya Ülkeleri	726.944	35.034	41.045	17,15	41.045	68.796	67,61
Amerika Ülkeleri	29.301	841	4.716	60,76	4.716	3.201	32,12

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Ankara'da meydana gelen bu olay sonrasında Türkiye'ye gelen turist sayılarında azalma görünmezken aksine, artış gözlenmiştir. Özellikle Türkiye için

turizmin en yoğun olduğu aylara girilmesi sebebiyle turist sayılarında önemli artışlar yaşanmıştır.

3. 15 Kasım 2003 İstanbul Saldırısı

Önce Şişli’de ki Bet İsrail Sinagogu, yaklaşık dört dakika sonra ise Beyoğlu’nda ki Neve Şalom Sinagogu’nun önünde, bomba yüklü birer kamyonetin infilak ettirilmesiyle gerçekleştirildi. Bu saldırıyı El-Kaide’nin Türkiye yapılanması üstlenirken saldırıda 28 ölü 300’den fazla yaralı vardı (<http://www.haberturk.com/yenimedya/haber/1138512-turkiyeyi-yasa-bogan-hain-saldirilar>).

4. 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırısı

Önce Beyoğlu’ndaki Birleşik Krallık İstanbul Başkonsolosluğu, yaklaşık beş dakika sonra ise Beşiktaş’ta ki HSBC Genel Merkez binası önünde, bomba yüklü birer kamyonetin infilak ettirilmesiyle gerçekleştirildi. Saldırıyı El-Kaide’nin Türkiye yapılanması üstlenirken saldırıda 31 ölü 450’den fazla yaralı vardı.

Tablo 3: 15 ve 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri.

2003							
Ülke	Toplam	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken(%)	Kasım	Aralık	Yüzde Değişken (%)
Avrupa OECD Ülkeleri	8.209.668	1.064.051	417.526	-60,76	417.526	289.293	-30,71
Diğer OECD Ülkeleri	458.240	50.546	36.192	-28,39	36.192	19.696	-45,57
Bağımsız Devletler Top.	2.072.103	186.331	94.726	-49,16	94.726	98.811	4,31
Batı Asya Ülkeleri	726.944	74.652	38.407	-48,55	38.407	36.779	-4,23
Amerika Ülkeleri	29.301	3.979	1.595	-59,91	1.595	1.245	-21,94
İsrail	321.096	42.013	14.273	-66,02	14.273	7.294	-48,89

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2003 yılında Türkiye'yi derinden sarsan iki terör olayı gerçekleştirildi. Bu olaylar sonrasında Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri, Bağımsız Devletler Topluluğu, Batı Asya Ülkeleri, Amerika Ülkeleri ve özellikle de İsrail'den gelen turist sayılarının yüzde oranları yukarıdaki gibi değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda birçok ülkeden Türkiye'ye gelen turist sayılarında ciddi düşüş görülmektedir.

5. 15 Temmuz 2005 Kuşadası Saldırısı

15 Temmuz günü sabah 10.45'de, Kuşadası'ndan Kadınlar Denizi'ne gitmek üzere kalkan bir yolcu minibüsü, Atatürk Anıtı arkasındaki Kasım Yaman Parkı önüne geldiğinde büyük gürültüyle patladı. Minibüsteki yolculardan İrlandalı Tana Whalen, İngiliz Helen Pallhall, Deniz Tutum, Uruk Yücedeniz ve Eda Okyay hayatını kaybetti. Araçtaki yolcularla çevredeki kafeteryalarda bulunan ve yolda yürüyenlerden 14 kişi yaralandı. Saldırıyı terör örgütü TAK üstlendi. (<http://www.gazetevatan.com/kusadası-nda-patlama-57114-gundem/>)

Tablo 4: 15 Temmuz 2005 Kuşadası Saldırısı Haziran-Temmuz-Ağustos Ayı Verileri

2005							
Ülke	Toplam	Haziran	Temmuz	Yüzde Değişken (%)	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	21.124.886	2.402.912	3.180.802	32,37	3.180.802	2.861.141	-10,04
Avrupa OECD Ülkeleri	11.903.177	1.367.474	1.992.842	45,73	1.992.842	1.634.668	-17,97
Diğer OECD Ülkeleri	851.671	110.301	99.398	-9,88	99.398	86.815	-12,65
Bağımsız Devletler Top.	3.431.601	455.184	488.469	7,31	488.469	516.473	5,73
Batı Asya Ülkeleri	1.085.045	106.142	163.824	54,34	163.824	167.416	2,19

Amerika Ülkeleri	93.394	9.170	10.397	13,38	10.397	31.924	207,05
İngiltere	1.757.843	247.317	299.245	20,99	299.245	314.066	4,95
İrlanda	98.316	16.583	18.183	9,64	18.183	15.861	-12,77

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2005 yılında yapılan saldırıdan önce ve sonrasına bakıldığında özellikle 2 turistin hayatını kaybetmesi sonucunda İngiltere de önemli bir düşüş, İrlanda'da da daha yüksek oranlarda düşüş yaşanmıştır. Bunun yanı sıra Avrupa ve Diğer OECD Ülkelerinden de gelen turist sayılarında önemli düşüşler gözlenmiştir.

6. 9 Mart 2006 Van Saldırısı

Van Belediyesine bağlı zabıta ekiplerine ait bir araç yoldan geçtiği sırada araca yaklaşan birinin üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi (sanalbasin.com). Bu saldırıyı PKK üstlenirken, saldırıda zabıta ve bir sivil hayatını kaybetti, 19 yaralı vardı.

Tablo 5: 9 Mart 2006 Van Saldırısı Şubat-Mart-Nisan Ayı Verileri

2006							
Ülke	Toplam	Şubat	Mart	Yüzde Değişken (%)	Mart	Nisan	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	19.819.833	626.565	921.892	47,13	921.892	1.372.922	48,92
Avrupa OECD Ülkeleri	10.562.927	251.470	402.790	60,17	402.790	748.328	85,78
Diğer OECD Ülkeleri	1.001.935	31.150	56.518	81,43	56.518	69.942	23,75
Bağımsız Devletler Top.	3.772.925	132.815	146.403	10,23	146.403	218.638	49,33

Batı Asya Ülkeleri	1.094.623	53.327	70.275	31,78	70.275	87.436	24,41
Amerika Ülkeleri	105.748	2.575	11.337	340,27	11.337	4.586	-59,54

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2006 yılında Van'da gerçekleştirilen bu terör olayı sonrasında görülüyor ki Avrupa ve Batı Asya Ülkeleri dışında sadece Amerika Ülkelerinden gelen turist sayılarında ilk önce çok önemli bir artış, olay sonrasında da yine aynı şekilde çok önemli bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşe Van'da gerçekleştirilen terör olayının etkisi yukarıdaki tabloda da gösterilmektedir.

7. 28 Ağustos 2006 Antalya Saldırısı

Antalya'nın en işlek noktalarından Dönerciler Çarşısı karşısındaki Büyükşehir Belediye iş hanı önünde saat 16.40 sıralarında patlama meydana geldi. Patlamada 4 kişi hayatını kaybetti, 14'ü yabancı turist 87 kişi ise yaralandı. Yaralılar bölgedeki hastanelerde tedavi altına alınırken, patlamaya Belediye İşhanı önündeki park edilmiş çok sayıda motosikletten birine bırakılan yaklaşık 2 kiloluk A-4 patlayıcısının cep telefonu ile uzaktan patlatılmasının neden olduğu belirtildi (<http://www.hurriyet.com.tr/antalya-da-bomba-4-olu-87-yarali-4995858>).

8. 28 Ağustos 2006 Marmaris Saldırısı

Muğla'nın Marmaris ilçesinde, biri minibüste ve 2'si çöp kutusunda olmak üzere 3 ayrı yerde meydana gelen patlamalar sonucu 10 İngiliz turist ile 11 Türk vatandaşının yaralandığı bildirildi. Saldırıyı terör örgütü TAK üstlendi (<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/08/28/gnd124.html>).

9. 28 Ağustos 2006 İstanbul Saldırısı

İstanbul Bağcılar semtinde Bağcılar Kaymakamlığı ve Bağcılar İlçe Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şubesi'nin bulunduğu bina önüne koyulan bombanın patlatılması sonucu 6 kişi yaralandı. Saldırıyı terör örgütü PKK üstlendi (<http://www.hurriyet.com.tr/bagcilar-kaymakamligi-onune-bomba-6-yarali-4989704>).

Tablo 6: 28 Ağustos 2006 Antalya, Marmaris, İstanbul Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

2006							
Ülke	Toplam	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)	Ağustos	Eylül	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	19.819.833	3.109.727	2.905.817	-6,55	2.905.817	2.267.146	-21,97
Avrupa OECD Ülkeleri	10.562.927	1.897.549	1.614.215	-14,93	1.614.215	1.233.741	-23,57
Diğer OECD Ülkeleri	1.001.935	128.403	93.063	-27,52	93.063	116.501	25,18
Bağımsız Devletler Top.	3.772.925	540.739	611.973	-13,17	611.973	466.719	-23,73
Batı Asya Ülkeleri	1.094.623	167.659	170.094	1,45	170.094	93.939	-44,77
Amerika Ülkeleri	105.748	12.547	11.611	-07,45	11.611	9.964	-14,18

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2006 yılında Türkiye’de İstanbul, Antalya ve Marmaris’te terör olayları yaşanmıştır. Bu olayların hepsinin aynı günde gerçekleştirilmesi, ülkede büyük korkuya neden olmuştur. Temmuz ayından Ağustos ayına doğru bakıldığında zaten birçok ülkeden gelen turist sayılarında belirli oranlarda düşüş görülmüştür. Ağustos ayından Eylül ayına doğru bakıldığında ise yukarıda sıralanan tüm ülkelerden önemli oranlarda düşüşler yaşanmıştır.

10. 22 Mayıs 2007 Ankara Saldırısı

Altındağ ilçesinin Ulus semtinde bulunan Anafartalar Çarşısı’nda, bir kişinin üzerindeki patlayıcıları patlatmasıyla gerçekleştirildi. Saldırısı terör örgütü Pkküstlendi.Saldırıda 9 ölü, 110’dan fazla yaralı vardı. Hayatını kaybedenlerin tamamı

sivildi

(<http://arsiv.sabah.com.tr/2007/05/22/haber,DF9DAD7D376E4ED39B7034541B9FE734.html>).

Tablo 7: 22 Mayıs 2007 Ankara Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri

2007							
Ülke	Toplam	Nisan	Mayıs	Yüzde Değişken (%)	Mayıs	Haziran	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	23.340.911	1.520.954	2.287.645	50,40	2.287.645	2.774.076	21,26
Avrupa OECD Ülkeleri	11.955.580	769.138	1.168.205	51,88	1.168.205	1.468.448	25,70
Diğer OECD Ülkeleri	1.232.127	103.330	145.928	41,22	145.928	153.353	5,08
Bağımsız Devletler Top.	4.824.943	264.388	519.766	96,59	519.766	659.301	26,84
Batı Asya Ülkeleri	1.406.223	96.293	111.008	15,28	111.008	122.775	10,60
Amerika Ülkeleri	118.005	7.427	15.862	113,57	15.862	11.306	-28,72

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

2007 yılında Ankara’da yapılan saldırı sonrası gelen turist sayılarına bakıldığında sadece Amerika Ülkelerinden gelen turist sayısında önemli düşüş yaşanmıştır. Bunun da sebebi olarak Nisan ayından Mayıs ayına geçerken çok büyük bir artış gerçekleşip, hemen peşinden ise bir düşüş yaşanmasıdır.

11. 27 Temmuz 2008 İstanbul Güngören Bombalı Saldırı

İstanbul Güngören’de araç trafiğine kapalı cadde üzerinde çöp kutularına yerleştirilen parça tesirli 2 bombanın 10 dakika arayla patlatılması sonucu 18 kişi öldü, 154 kişi de yaralandı (<http://www.hurriyet.com.tr/gungorende-patlama-17-olu-154-yarali-9527897>).

Tablo 8: 27 Temmuz 2008 İstanbul-Güngören Saldırısı Haziran-Temmuz-Ağustos Verileri

2008							
Ülke	Toplam	Haziran	Temmuz	Yüzde Değişken (%)	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	26.336.677	3.305.832	4.084.764	23,56	4.084.764	3.762.136	7,89
Avrupa OECD Ülkeleri	13.424.264	1.706.459	2.340.147	37,13	2.340.147	1.936.209	-17,26
Diğer OECD Ülkeleri	1.271.170	143.619	147.900	2,98	147.900	123.524	-16,48
Bağımsız Devletler Top.	5.713.180	847.478	825.783	-2,55	825.783	883.745	7,01
Batı Asya Ülkeleri	1.664.789	163.000	253.536	55,54	253.536	259.676	2,42
Amerika Ülkeleri	127.117	14.991	18.441	23,01	18.441	13.703	-25,69

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

Temmuz ayının sonuna doğru yaşanan bu terör olayında, Temmuz ayında sadece Bağımsız Devletler Topluluğu'nda ufak bir düşüş gözlemlenirken, terör olayı sonrası Ağustos ayına bakıldığında Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri ve de Amerika Ülkeleri bu olaydan etkilenmiş olarak gözükmektedir. Bu sebeple bu ülkelerden gelen turist sayılarında bir düşüş yaşanmıştır. Bu ülkelerde düşüş yaşanırken Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan gelen turist sayılarında ise yükselme gözlenmiştir.

12. 31 Ekim 2010 İstanbul Saldırısı

Taksim Meydanı'nda sürekli görev yapan çevik kuvvet polislerine yaklaşan bir kişinin üzerindeki patlayıcıları patlatmasıyla gerçekleştirildi. Saldırıda PKK üstlenirken, ölü sayısı 1 yaralı sayısı ise 32 idi (<http://www.hurriyet.com.tr/taksimde-canli-bomba-saldirisi-16178946>).

Tablo 9: 31 Ekim 2010 İstanbul Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

2010							
Ülke	Toplam	Eylül	Ekim	Yüzde Değişken (%)	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	28.632.204	3.486.319	2.840.095	-18,53	2.840.095	1.491.005	-47,50
Avrupa OECD Ülkeleri	14.209.364	1.758.758	1.636.194	-6,96	1.636.194	591.077	-63,87
Diğer OECD Ülkeleri	1.293.272	155.583	154.340	-0,79	154.340	87.809	-43,10
Bağımsız Devletler Top.	6.075.484	800.341	421.405	-47,34	421.405	264.566	-37,21
Batı Asya Ülkeleri	1.887.040	205.064	162.876	-20,57	162.876	161.617	-0,77
Amerika Ülkeleri	135.902	20.043	16.479	-17,78	16.479	6.268	-61,96

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

Eylül ayından Ekim ayına doğru geçerken mevsimsel sebeplerden dolayı beklenen düşüşler yaşanırken, Ekim ayında, İstanbul'un en bilindik meydanı olan Taksim Meydanı'nda gerçekleşen terör olayı sonrası yukarıda bulunan tüm ülkelerden Türkiye'ye gelen turist sayıları kapsamında önemli düşüşler yaşanmıştır. Bu düşüşlerden en azı ise Batı Asya Ülkeleri tarafından yaşanmıştır. En yüksek düşüş yaşanan ülke toplulukları ise Avrupa OECD ve Amerika Ülkeleri tarafından yaşanmıştır.

13. 30 Eylül 2011 Kemer Saldırısı

Göynük Belediyesi'ndeki jandarma asayiş kontrol noktasına yaklaşan saldırganın, üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Bu eylemi PKK gerçekleştirirken, saldırıda 1 ölü, 2 yaralı vardı (<http://www.sabah.com.tr/gundem/2011/09/30/antalyada-patlama-olu-ve-yaralilar>)

14. 29 Ekim 2011 Bingöl Saldırısı

Bingöl'deki 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı kutlamalarının yapılacağı stadyumu hedef alan saldırının, kutlamaların iptal edilmesi sebebiyle yöneldiği Adalet ve Kalkınma Partisi İl Binası yakınlarında, üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Patlamayı PKK gerçekleştirdi. Patlamada 3 ölü, 20 yaralı vardı. Patlamada ölenlerin tamamı sivilken, yaralananlar arasında askerî personeller de bulunmaktaydı (<http://www.milliyet.com.tr/bingol-deki-canli-bomba-saldirisi-boyle-gerceklesti-gundem-1512844/>).

Tablo 10: 30 Eylül 2011 Kemer ve 29 Ekim 2011 Bingöl Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

2011							
Ülke	Toplam	Eylül	Ekim	Yüzde Değişken (%)	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	31.456.076	3.923.546	3.039.754	-22,52	3.039.754	1.596.295	-47,48
Avrupa OECD Ülkeleri	15.599.564	1.946.251	1.764.896	-9,31	1.764.896	667.860	-62,15
Diğer OECD Ülkeleri	1.499.625	196.878	190.057	-3,46	190.057	103.967	-45,29
Bağımsız Devletler Top.	6.695.501	873.713	440.312	-49,60	440.312	256.375	-41,77
Batı Asya Ülkeleri	2.088.314	222.243	170.875	-23,11	170.875	171.050	-0,10
Amerika Ülkeleri	181.617	28.151	21.922	-22,12	21.922	9.480	-56,75

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

30 Eylül'de Kemer'de yaşanan terör saldırısı sonrası Ekim verilerine bakıldığında özellikle saldırının Kemer'de gerçekleşmesi sonucu tüm ülkelerden gelen turist sayıları önemli ölçüde düşmüştür. Bu saldırının ise asıl amacının turizmi baltalamak ve devletin askerini hedef almak olduğu ise açıkça ortadadır.

Bingöl’de yaşanan terör olayından sonra ise düşüşlerin oldukça yükseldiği görülmektedir.

15. 25 Mayıs 2012 Pınarbaşı Saldırısı

Kullandıkları aracın emniyet birimlerince takibe alınmasının ardından hedeflerinden sapan saldırganlar, Kayseri’nin Pınarbaşı ilçesine saparak karşılıklarına çıkan Pınarbaşı Emniyet Müdürlüğüne girdi. Burada emniyet birimleriyle çıkan çatışmada saldırganlardan biri ile bir polis memuru yaşamını yitirdi. Diğer saldırgan ise araçtaki patlayıcıları infilak ettirerek saldırıyı gerçekleştirdi. Saldırıda 3 terörist öldü, 16 yaralı vardı ve saldırıyı yine PKK üstlendi (<http://www.sabah.com.tr/yasam/2012/05/25/emniyet-mudurlugu-onunde-patlama>).

Tablo11: 25 Mayıs 2012 Pınarbaşı Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri

2012							
Ülke	Toplam	Nisan	Mayıs	Yüzde Değişken (%)	Mayıs	Haziran	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	31.782.832	2.168.715	3.232.926	49,07	3.232.926	3.882.592	20,09
Avrupa OECD Ülkeleri	15.583.736	1.115.100	1.587.254	42,34	1.587.254	1.907.110	20,15
Diğer OECD Ülkeleri	1.541.518	108.807	183.110	68,28	183.110	193.764	05,81
Bağımsız Devletler Top.	7.236.582	398.836	851.275	113,43	851.275	1.003.725	17,90
Batı Asya Ülkeleri	2.147.531	137.155	146.690	6,95	146.690	227.893	55,35
Amerika Ülkeleri	185.300	14.004	22.151	58,17	22.151	24.778	11,85

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

16. 5 Ağustos 2012 Çukurca Saldırısı

Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde bulunan Geçimli Jandarma Karakolu'na silahlı saldırılar düzenlendi. Çıkan çatışmalar sırasında karakolun nizamiyesine giden bir saldırgan, üzerindeki patlayıcıları infilak ettirerek intihar saldırısı gerçekleştirdi. Bu intihar saldırısını PKK üstlendi. Saldırıda 8 asker şehit oldu, 15 asker ve 6 kişi ise yaralandı (<http://www.hurriyet.com.tr/hakkaride-karakola-saldiri-8-sehit-21152524>).

17. 9 Ağustos 2012 Foça Saldırısı

Eski Foça Değirmenlikli Caddesi'ndeki saldırı, üsse 1,5 km. mesafede, saat 08.00 sularında yaşandı. Görevli askerleri taşıyan askeri otobüsün geçişi sırasındaki PKK'lı teröristler yola tuzakladıkları patlayıcıyı infilak ettirip araçtaki askerlere ateş açtı. İlk patlamanın hemen ardından ikinci bir patlama daha oldu. Askerlerin anında karşılık vermesiyle çatışma çıktı. Saldırıyı terör örgütü PKK üstlendi. (<http://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/09/izmirde-askeri-aracta-patlama>)

Tablo 12: 9 Ağustos 2012 Foça Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

2012							
Ülke	Toplam	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)	Ağustos	Eylül	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	31.782.832	4.571.389	4.470.202	-2,21	4.470.202	3.991.415	-10,71
Avrupa OECD Ülkeleri	15.583.736	2.534.782	2.302.187	-9,17	2.302.187	1.999.508	-13,14
Diğer OECD Ülkeleri	1.541.518	186.857	158.696	-15,07	158.696	179.291	12,97
Bağımsız Devletler Top.	7.236.582	1.058.798	1.130.871	6,80	1.130.871	1.000.787	-11,50
Batı Asya Ülkeleri	2.147.531	229.271	257.249	12,25	257.249	217.492	-15,45

Amerika Ülkeleri	185.300	24.778	17.789	-28,20	17.789	25.715	44,55
-------------------------	----------------	--------	--------	---------------	--------	--------	--------------

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2012 yılında dört gün arayla yapılan terör saldırılarından sonra ilk olarak Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinden önemli düşüşler meydana gelmiştir. Daha sonrasında ise Diğer OECD Ülkelerine bakılacak olursa yükseliş, Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan ve Batı Asya Ülkelerinden ise yine önemli düşüşler görülmektedir.

18. 11 Eylül 2012 İstanbul Saldırısı

Sultangazi ilçesindeki 75. Yıl Polis Merkezi'ne gelen ve karakola girmeye çalışan bir kişinin, polislerin engellemesi sonucu içeri girememesi sonrasında, üzerindeki patlayıcıları karakolun giriş kısmında patlatmasıyla gerçekleştirildi. Saldırıyı Devrimci Halk Kurtuluş Partisi / Cephesi (DHKP/C) üstlendi. Saldırıda bir polis hayatını kaybetti, 7 kişi de yaralandı (<http://www.hurriyet.com.tr/istanbulda-karakola-canli-bomba-saldirisi-1-sehit-21433823>)

Tablo 13: 11 Eylül 2012 İstanbul Saldırısı Ağustos-Eylül-Ekim Ayı Verileri

2012							
Ülke	Toplam	Ağustos	Eylül	Yüzde Değişken (%)	Eylül	Ekim	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	31.782.832	4.470.202	3.991.415	-10,71	3.991.415	3.050.981	-23,56
Avrupa OECD Ülkeleri	15.583.736	2.302.187	1.999.508	-13,14	1.999.508	1.707.142	-14,62
Diğer OECD Ülkeleri	1.541.518	158.696	179.291	12,97	179.291	176.503	-1,55
Bağımsız Devletler Top.	7.236.582	1.130.871	1.000.787	-11,50	1.000.787	473.131	-52,72

Batı Asya Ülkeleri	2.147.531	257.249	217.492	-15,45	217.492	219.862	-1,08
Amerika Ülkeleri	185.300	17.789	25.715	44,55	25.715	19.389	-24,60

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Hem mevsimsel değişiklik hem de yapılan terör saldırıları sonucunda yukarıda görüldüğü üzere Avrupa OECD Ülkeleri, Batı Asya Ülkeleri ve Bağımsız Devletler Topluluğu'ndan gelen turist sayılarında düşüş görülmektedir. Yaşanan terör olayı sonrası ise en yüksek düşüş Bağımsız Devletler Topluluğu tarafından kaydedilmiştir. En az yaşanan düşüş ise Batı Asya Ülkeleri tarafından gerçekleştirilmiştir.

19. 1 Şubat 2013 Ankara Saldırısı

Çankaya ilçesinin Kavaklıdere semtindeki Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği'nin ziyaretçi ve vize işlemleri için gelenlerin giriş yaptığı kapıdan girmeye çalışan bir kişinin üzerindeki patlayıcılar ile bir el bombasının patlatılmasıyla gerçekleştirildi. Patlamayı Devrimci Halk Kurtuluş Partisi / Cephesi (DHKP/C) gerçekleştirdi ve patlamada bir güvenlik görevlisi hayatını kaybetti, 1 kişi ise yaralandı (<http://www.hurriyet.com.tr/abdnin-ankara-buyukelciliginde-canli-bomba-saldirisi-22497569>).

Tablo 14: 1 Şubat 2013 Ankara Saldırısı Ocak-Şubat-Mart Ayı Verileri

2013							
Ülke	Toplam	Ocak	Şubat	Yüzde Değişim (%)	Şubat	Mart	Yüzde Değişim (%)
Türkiye	34.910.098	1.104.754	1.268.440	14,81	1.268.440	1.841.154	45,15
Avrupa OECD Ülkeleri	15.954.808	310.969	428.572	37,81	428.572	762.219	77,85
Diğer OECD Ülkeleri	1.604.399	64.458	64.715	0,39	64.715	89.085	37,65

Bağımsız Devletler Top.	8.607.486	256.936	288.526	12,29	288.526	325.084	12,67
Batı Asya Ülkeleri	3.055.786	190.840	186.101	-2,48	186.101	229.555	23,34
Amerika Ülkeleri	245.961	9.531	8.428	-11,57	8.428	12.458	47,81

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2013 yılında ABD Büyükelçiliği önünde gerçekleşen bombalı saldırı sonrasında Şubat ayı içerisinde Batı Asya Ülkeleri ve özellikle Amerika Ülkelerinden gelen turist sayılarında bir düşüş yaşansa da bir sonraki ayın verilerine bakıldığında bu düşüşün uzun süreli olmadığı görülmektedir.

20. 9 Eylül 2013 Göreme Bıçaklı Saldırı

Kapadokya bölgesinin önemli yerlerinden Zemi Vadisi'nde yürüyüş yapan Japon turistler Mai Kurkiharac ve HoshieTeramatsu'ya, saat 13.45 sıralarında kimliği bilinmeyen bir kişi bıçakla saldırdı. Turistlerden Mai Kurkiharac aldığı bıçak darbeleriyle olay yerinde yaşamını yitirdi, HoshieTeramatsu (22) ise yaralandı. (<http://www.hurriyet.com.tr/japon-turistlere-saldiri-1-olu-24676441>)

Tablo 15: 9 Eylül 2013Göreme Saldırısı Ağustos-Eylül-Ekim Ayı Verileri

2013							
Ülke	Toplam	Ağustos	Eylül	Yüzde Değişken (%)	Eylül	Ekim	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	34.910.098	4.945.999	4.266.133	-13,74	4.266.133	3.402.460	-2,024
Avrupa OECD Ülkeleri	15.954.808	2.351.608	1.974.580	-16,03	1.974.580	1.771.744	-10,27
Diğer OECD Ülkeleri	1.604.399	180.055	193.128	-7,26	193.128	174.881	-9,44

Bağımsız Devletler Top.	8.607.486	1.320.837	1.194.913	-9,53	1.194.913	642.067	-46,26
Batı Asya Ülkeleri	3.055.786	431.016	275.938	-35,97	275.938	279.970	-1,46
Amerika Ülkeleri	245.961	24.688	32.104	-30,03	32.104	28.884	-10,02

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Kapadokya’da yaşanan bıçaklı saldırı sonrası ölen turist Japon olması sebebiyle özellikle Diğer OECD Ülkeleri içerisinde de bulunan Japonya’dan gelen turist sayılarında düşüş yaşanmıştır. Bunun yanı sıra değişen mevsimsel şartlardan dolayı diğer tüm ülkelerden özellikle de Bağımsız Devletler Topluluğu’ndan önemli düşüş meydana gelmiştir.

21. 6 Ocak 2015 İstanbul Saldırısı

Fatih ilçesinin Sultanahmet semtinde bulunan İstanbul Emniyet Müdürlüğü Turizm Şube Müdürlüğü önündeki kulübeye giren ve İngilizce olarak cüzdanını kaybettiğini söyleyen çarşafli saldırganın üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Patlamada bir polis hayatını kaybetti, 1 kişi de yaralandı. Patlamayı Irak -Şam İslam Devleti (İŞİD) üstlendi (<http://www.sabah.com.tr/gundem/2015/01/06/sultanahmette-bomba-alarmi>).

Tablo16: 6 Ocak 2015 İstanbul Saldırısı Aralık-Ocak-Şubat Ayı Verileri

2015							
Ülke	Toplam	Aralık	Ocak	Yüzde Değişken (%)	Ocak	Şubat	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	36.244.632	1.464.791	1.250.941	-14,59	1.250.941	1.383.343	10,58
Avrupa OECD Ülkeleri	15.870.330	466.045	358.511	-23,07	358.511	453.063	26,37

Diğer OECD Ülkeleri	1.628.522	59.829	73.578	22,98	73.578	67.173	-8,70
Bağımsız Devletler Top.	8.134.242	282.578	271.975	-3,75	271.975	268.560	-1,255
Batı Asya Ülkeleri	3.563.993	221.871	206.542	-6,90	206.542	206.388	-0,07
Amerika Ülkeleri	278.140	10.210	11.506	12,69	11.506	10.856	-5,64

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

2015 yılında yapılan ilk saldırıdan hemen sonra en önemli düşüş Avrupa OECD Ülkeleri'nden gelen turist sayılarında önemli düşüş yaşanmış olup, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Batı Asya Ülkelerinden gelen turist sayılarında da azalma yaşanmıştır. Şubat ayına bakıldığında ise bu düşüslere ek olarak Diğer OECD Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinden de azalma görülmüştür.

22. 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı

Değişik illerden gelen 300 kadar kişinin Suruç Belediyesine ait Amara Kültür Merkezinin bahçesinde Irak-Şam İslam Devleti'nin Kobani Kuşatması sonrası Kobani'yi yeniden inşa etme çalışmaları konusunda basın açıklaması yaptığı sırada, kalabalık arasına karışan saldırganın üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Saldırıda 31 kişi öldü, 40 kişi kişi yaralandı. Ölenleri tamamı sivildi. Saldırıyı Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) üstlendi (<http://www.hurriyet.com.tr/sanliurfa-suruicta-buyuk-patlama-29591017>).

Tablo 17: 20 Temmuz 2015 Suruç Saldırısı Haziran-Temmuz-Ağustos Ayı Verileri

2015							
Ülke	Toplam	Haziran	Temmuz	Yüzde Değişken (%)	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	36.244.632	4.123.109	5.480.502	32,92	5.480.502	5.130.967	-6,37
Avrupa OECD Ülkeleri	15.870.330	1.820.792	2.724.946	49,65	2.724.946	2.384.124	-12,50
Diğer OECD Ülkeleri	1.628.522	204.618	208.902	2,09	208.902	176.136	-15,68
Bağımsız Devletler Top.	8.134.242	1.147.268	1.282.345	11,77	1.282.345	1.245.352	-2,88
Batı Asya Ülkeleri	3.563.993	252.459	482.360	91,06	482.360	513.954	6,54
Amerika Ülkeleri	278.140	34.851	35.680	2,37	35.680	27.871	-21,88

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Suruç'ta yapılan terör saldırısından sonra Ağustos ayına bakıldığında Batı Asya Ülkeleri haricinde diğer tüm ülkelerden önemli sayılabilecek oranlarda düşüş yaşanmıştır. En büyük düşüş oranı ise Amerika Ülkeleri tarafından yaşanmıştır.

23. 2 Ağustos 2015 Doğubayazıt Saldırısı

Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesindeki Karabulak Jandarma Karakoluna patlayıcı yüklü iki traktörle yaklaşan saldırganın patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Saldırıda ölenler askerî personelken, yaralananlar arasında siviller de vardı. 2 kişi öldü, 31 kişi ise yaralandı. Saldırıyı PKK üstlendi (<http://www.hurriyet.com.tr/agrida-jandarma-karakoluna-pkkdan-intihar-saldirisi-29706590>).

Tablo 18: 2 Ağustos 2015 Doğubayazıt Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

2015							
Ülke	Toplam	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)	Ağustos	Eylül	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	36.244.632	5.480.502	5.130.967	-6,37	5.130.967	4.251.870	-17,13
Avrupa OECD Ülkeleri	15.870.330	2.724.946	2.384.124	-12,50	2.384.124	1.853.275	-22,26
Diğer OECD Ülkeleri	1.628.522	208.902	176.136	-15,68	176.136	191.845	8,91
Bağımsız Devletler Top.	8.134.242	1.282.345	1.245.352	-2,88	1.245.352	1.013.542	-18,61
Batı Asya Ülkeleri	3.563.993	482.360	513.954	6,54	513.954	441.942	-14,01
Amerika Ülkeleri	278.140	35.680	27.871	-21,88	27.871	36.089	29,48

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

PKK tarafından gerçekleştirilen bu saldırı ve mevsim değişimleri dolayısıyla elde edilen verilere bakıldığında Batı Asya Ülkeleri dışında Ağustos ayında diğer tüm ülkelerde düşüş yaşanırken Eylül ayına geçildiğinde Batı Asya Ülkelerinden de düşüş görülmektedir. Amerika Ülkelerinden ise önemli bir yükseliş söz konusudur.

24. 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı

Sıhhiye Meydanı'nda düzenlenen Emek, Barış ve Demokrasi Mitingi öncesinde, Altındağ ilçesinin Ulus Semtindeki Ankara Garı Kavşağında toplanan katılımcıların bulunduğu bölgede, iki saldırganın üzerlerindeki patlayıcıları 3 saniye arayla infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Patlamalarda 95 kişi öldü, 246 kişi yaralandı. Ölenlerin tamamı sivildi. Saldırıyı Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) üstlendi (<http://www.hurriyet.com.tr/ankara-tren-gari-onunde-patlama-95-olu-48i-agir-246-yarali-30285510>).

Tablo 19: 10 Ekim 2015 Ankara Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

2015							
Ülke	Toplam	Eylül	Ekim	Yüzde Değişken (%)	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	36.244.632	4.251.870	3.301.194	-22,35	3.301.194	1.720.554	-47,88
Avrupa OECD Ülkeleri	15.870.330	1.853.275	1.656.201	-10,63	1.656.201	602.643	-63,61
Diğer OECD Ülkeleri	1.628.522	191.845	165.635	-13,66	165.635	79.777	-51,83
Bağımsız Devletler Top.	8.134.242	1.013.542	564.253	-44,32	564.253	367.676	-34,83
Batı Asya Ülkeleri	3.563.993	441.942	323.331	-26,83	323.331	222.932	-31,05
Amerika Ülkeleri	278.140	36.089	28.008	-22,39	28.008	16.037	-42,74

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2015 yılında Türkiye'nin başkenti Ankara'da yapılan bu hain saldırı birçok can almıştır. Bu olay sonrasında tüm ülkeler tarafından Türkiye'ye gelen turist sayılarında çok önemli düşüş yaşanmıştır. En büyük düşüş ise Avrupa OECD Ülkeleri tarafından kaydedilirken, Diğer OECD Ülkelerinden gelen turist sayıları da önemli ölçüde düşmüştür.

25. 15 Kasım 2015 Gaziantep Saldırısı

Gaziantep'te Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) üyeleri tarafından kullanıldığı tespit edilen hücre evine emniyet birimlerince düzenlenen harekâta, evde bulunan saldırganın üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirdi. Saldırı da 1 kadın terörist öldü, 4 polis yaralandı (<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1153451-gaziantep-te-isid-baskininda-patlama-yarali-polisler-var>).

Tablo 20: 15 Kasım 2015 Gaziantep Saldırısı Ekim-Kasım-Aralık Ayı Verileri

2015							
Ülke	Toplam	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken (%)	Kasım	Aralık	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	36.244.632	3.301.194	1.720.554	-47,88	1.720.554	1.464.791	-14,86
Avrupa OECD Ülkeleri	15.870.330	1.656.201	602.643	-63,61	602.643	466.045	-22,66
Diğer OECD Ülkeleri	1.628.522	165.635	79.777	-51,83	79.777	59.829	-25
Bağımsız Devletler Top.	271.975	564.253	367.676	-34,83	367.676	282.578	-23,14
Batı Asya Ülkeleri	3.563.993	323.331	222.932	-31,05	222.932	221.871	-0,47
Amerika Ülkeleri	278.140	28.008	16.037	-42,74	16.037	10.210	-36,33

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

IŞİD tarafından yapılan Gaziantep saldırısından sonra yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere tüm ülkelerden Türkiye'ye gelen turist sayılarında büyük düşüş yaşanmıştır.

26. 12 Ocak 2016 İstanbul Saldırısı

Fatih ilçesindeki Sultanahmet Meydanında saldırganın üzerindeki bombayı infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi patlamalarda 10 ölü, 15 yaralandı (<http://www.sabah.com.tr/gundem/2016/01/12/sultanahmette-canli-bomba-saldirisi-10-olu-15-yarali>).

Tablo 21:12 Ocak 2016 İstanbul Saldırısı Aralık-Ocak-Şubat Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Aralık	Ocak	Yüzde Değişken (%)	Ocak	Şubat	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	1.302.157	1.170.333	-10,12	1.170.333	1.240.633	6
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	351.098	330.898	-5,75	330.898	387.856	17,21
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	43.285	56.350	30,18	56.350	47.613	-15,50
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	337.821	234.835	-30,48	234.835	283.498	20,72
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	160.435	206.390	28,64	206.390	127.003	-38,46
Amerika Ülkeleri	175.025	9.286	9.975	7,41	9.975	9.221	-7,55

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

İstanbul'da yapılan terör saldırısı özellikle ilk olarak Bağımsız Devletler Topluluğu ve Avrupa OECD Ülkelerinde etkili olup daha sonra, Batı Asya ve Amerika Ülkelerini de etkilemiştir. Bu sebeple, bu ülkelerden gelen turist sayılarında düşüş yaşanmıştır.

27. 17 Şubat 2016 Ankara Saldırısı

Çankaya ilçesinde, askerî servis araçlarının yanına yaklaşan bomba yüklü aracın infilak ettirilmesiyle gerçekleştirildi. Patlamayı PKK terör örgütünün uzantısı olan TAK (Kürdistan Özgürlük Şahinleri) üstlendi. Saldırıda 28 ölü, 61 de yaralı vardı (<http://www.milliyet.com.tr/ankara-nin-kalbine-bomba-28-olu-gundem-2196123/>).

Tablo 22:17 Şubat 2016 Ankara Saldırısı. 2015 Yılı Aralık- 2016 Yılı Ocak-Şubat Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Ocak	Şubat	Yüzde Değişken (%)	Şubat	Mart	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	1.170.333	1.240.633	6	1.240.633	1.652.511	33,19
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	330.898	387.856	17,21	387.856	560.802	44,59
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	56.350	47.613	-15,50	47.613	62.194	-30,62
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	234.835	283.498	20,72	283.498	314.722	11,01
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	206.390	127.003	-38,46	127.003	143.447	12,94
Amerika Ülkeleri	175.025	9.975	9.221	-7,55	9.221	12.591	36,54

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Yapılan bu saldırı sonrası Diğer OECD Ülkeleri, Batı Asya Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinden düşüş yaşanırken, olay sonrasında yaşanan düşüş sadece Diğer OECD Ülkelerinde devam etmiştir.

28. 13 Mart 2016 Ankara Saldırısı

Kızılay Meydanındaki Güvenpark'ın yanındaki otobüs duraklarının önünden geçen bomba yüklü bir otomobilin hareket halindeyken infilak ettirilmesiyle gerçekleşti. Bu saldırıyı TAK üstlendi. Saldırıda 34 ölü, 71 kişi yaralandı (<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-ankara-kizilayda-patlama-34-olu-40068007>).

29. 19 Mart 2016 İstanbul Saldırısı

İstiklal Caddesi'nde bir saldırganın, üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Patlamayı IŞİD üstlendi. 5 kişi öldü 39 kişi de yaralandı. Ölenler ise

sivildi(http://www.ntv.com.tr/turkiye/istanbul-istiklal-caddesindepatlama,ovLdQ2BbD0KSff31tCv7_A).

Tablo 23: 13 Mart 2016 Ankara ve 19 Mart 2016 İstanbul Saldırıları Şubat-Mart-Nisan Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Şubat	Mart	Yüzde Değişken (%)	Mart	Nisan	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	1.240.633	1.652.511	33,19	1.652.511	1.753.045	6,08
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	387.856	560.802	44,59	560.802	733.609	30,81
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	47.613	62.194	30,62	62.194	64.541	3,77
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	283.498	314.722	11,01	314.722	357.511	13,59
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	127.003	143.447	12,94	143.447	138.678	-3,32
Amerika Ülkeleri	175.025	9.221	12.591	36,54	12.591	14.684	16,62

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

İlki 13 ikincisi ise 19 Mart'ta yapılan saldırılardan sonra herhangi bir düşüş yaşanmazken, Batı Asya Ülkelerinde ufak bir düşüş meydana gelmiştir.

30. 28 Nisan 2016 Bursa Saldırısı

Bursa Ulu Camii yakınında bir canlı bombanın üzerindeki patlayıcıyı infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Saldırını TAK üstlendi. 1 kişi öldü 13 kişi yaralandı (http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160501_bursa_saldiri_tak).

Tablo 24: 28 Nisan 2016 Bursa Saldırısı Mart-Nisan-Mayıs Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Mart	Nisan	Yüzde Değişken (%)	Nisan	Mayıs	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	1.652.511	1.753.045	6,08	1.753.045	2.485.411	41,77
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	560.802	733.609	30,81	733.609	1.116.390	52,17
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	62.194	64.541	3,77	64.541	108.029	67,38
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	314.722	357.511	13,59	357.511	506.713	41,73
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	143.447	138.678	-3,32	138.678	188.256	35,75
Amerika Ülkeleri	175.025	12.591	14.684	16,62	14.684	22.303	51,88

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Bursa'da yaşanan terör saldırısı sonrasında sadece Batı Asya Ülkelerinden gelen turist sayılarında ufak bir düşüş meydana gelmiştir.

31. 1 Mayıs 2016 Gaziantep Saldırısı

Şehitkâmil ilçesinde bulunan Gaziantep Emniyet Müdürlüğü önünde bomba yüklü aracın infilak ettirilmesiyle gerçekleşti. Saldırı da 2 polis öldü, 22 yaralı vardı. Saldırıyı IŞİD üstlendi.

(http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/525295/Gaziantep_te_emniyete_bombali_saldiri_2_sehit_23_polis_yarali.html).

Tablo 25: 1 Mayıs 2016 Gaziantep Saldırısı Nisan-Mayıs-Haziran Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Nisan	Mayıs	Yüzde Değişken (%)	Mayıs	Haziran	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	1.753.045	2.485.411	41,77	2.485.411	2.438.293	-1,89
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	733.609	1.116.390	52,17	1.116.390	1.087.810	-2,56
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	64.541	108.029	67,38	108.029	124.550	15,29
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	357.511	506.713	41,73	506.713	559.996	10,51
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	138.678	188.256	35,75	188.256	111.917	-40,55
Amerika Ülkeleri	175.025	14.684	22.303	51,88	22.303	21.643	-2,95

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Nisan ayından Mayıs ayına doğru bakıldığında önemli artışlar seyredilirken, Gaziantep'te yaşanan terör saldırısı sonrası Haziran ayında Avrupa OECD Ülkeleri, Batı Asya Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinden gelen turist sayılarında düşüş yaşanmıştır.

32. 7 Haziran 2016 İstanbul Saldırısı

Fatih ilçesinin Vezneciler semtinde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne nöbet değişimi için giden çevik kuvvet ekibine yönelik bomba yüklü araçla düzenlendi. Saldırıda 6 polis, 5 sivil hayatını kaybetti, 36 kişi ise yaralandı. Saldırıyı TAK üstlendi (<http://www.milliyet.com.tr/son-dakika-haberi-gundem-2258335/>).

33. 28 Haziran 2016 İstanbul Saldırısı

Bakırköy ilçesindeki Atatürk Havalimanı'nda yer alan dış hatlar terminali ve otopark bölgesinde eş zamanlı olarak silahlı saldırı ve bombalı intihar saldırısı düzenlendi. Saldırıyı IŞİD üstlendi. 42 kişi öldü, 238 kişi ise yaralandı (<http://www.milliyet.com.tr/istanbul-ataturk-havalimani-nda-pat-gundem-2270286/>).

Tablo 26: 7 Haziran ve 28 Haziran 2016 İstanbul Saldırıları Mayıs-Haziran-Temmuz Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Mayıs	Haziran	Yüzde Değişken (%)	Haziran	Temmuz	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	2.485.411	2.438.293	-1,89	2.438.293	3.468.202	42,23
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	1.116.390	1.087.810	-2,56	1.087.810	1.848.227	69,90
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	108.029	124.550	15,29	124.550	91.568	-26,48
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	506.713	559.996	10,51	559.996	641.720	14,59
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	188.256	111.917	-40,55	111.917	325.578	190,91
Amerika Ülkeleri	175.025	22.303	21.643	-2,95	21.643	16.633	-23,14

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Atatürk Havalimanında yapılan terör saldırısı sadece Diğer OECD Ülkeleri ve Amerika Ülkelerini etkilemiş olup, sadece bu ülkelerden gelen turist sayılarında önemli ölçüde düşüş yaşanmıştır. Bunun yanı sıra Batı Asya Ülkelerinden gelen turist sayılarında ise çok büyük artış izlenmiştir.

34. 18 Ağustos 2016 Elazığ Saldırısı

Elazığ Emniyet Müdürlüğü'ne gelen bomba yüklü aracın infilak ettirilmesiyle gerçekleşti. Saldırığı PKK üstlendi. 3 ölü,217 yaralı vardı (<http://www.milliyet.com.tr/elazig-daki-soke-eden-patlama--gundem-2296943/>).

35. 20 Ağustos Gaziantep Saldırısı

Şahinbey ilçesinde gerçekleştirilen bir düğün sırasında saldırganın, üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Saldırığı IŞİD üstlendi. Saldırıda 51 ölü,69 kişi ise yaralandı (<http://www.hurriyet.com.tr/gaziantepde-patlama-40203650>).

36. 26 Ağustos 2016 Cizre Saldırısı

Cizre İlçe Emniyet Müdürlüğü ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü binalarının bulunduğu sokağa patlayıcı yüklü hafriyat kamyonu ile yaklaşan saldırganlara polis kontrol noktasında müdahale edildi ve çatışma çıktı. Saldırganların, emniyet binalarına yaklaşık 50 metre uzaklıktaki polis kontrol noktasını aşamayınca bomba yüklü aracı burada infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi.Saldırığı PKK gerçekleştirdi. 11 ölü, 78 yaralı vardı (<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-haberi-cizrede-cevik-kuvvet-mudurlugune-bombali-saldiri-40208412>).

Tablo 27: 18 Ağustos 2016 Elazığ, 20 Ağustos 2016 Gaziantep ve 26 Ağustos 2016 Cizre Saldırısı Temmuz-Ağustos-Eylül Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)	Ağustos	Eylül	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	3.468.202	3.183.003	-8,22	3.183.003	2.855.397	-10,29
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	1.848.227	1.435.605	-22,32	1.435.605	1.086.673	-24,30
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	91.568	70.374	-23,14	70.374	74.322	5,61

Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	641.720	724.882	12,95	724.882	743.851	2,61
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	325.578	402.737	23,69	402.737	328.440	-18,44
Amerika Ülkeleri	175.025	16.633	14.315	-13,93	14.315	17.248	20,48

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Ağustos ayında toplamda 1 hafta içerisinde yapılan terör saldırıları sonrası alınan verilerle yapılan tablo incelendiğinde; Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinde önemli düşüş yaşanırken bir sonraki aya bakıldığında Diğer OECD Ülkelerindeki düşüş artışa geçmiş olup, Batı Asya Ülkelerinden gelen turist sayılarında önemli düşüş yaşanmıştır.

37. 9 Ekim 2016 Şemdinli Saldırısı

Şemdinli – Yüksekova karayolu üzerinde bulunan Durak 2. Hudut Bölüğü'ne 150 metre uzaklıktaki yol kontrol noktasında arama ve kimlik kontrolü yapan askerlerin dur ihtarına uymayan patlayıcı yüklü kamyonetin, kontrol noktasındaki araçların arasındayken infilak ettirilmesiyle gerçekleştirildi. Saldırıyı PKK üstlendi. Saldırıda 18 ölü, 26 yaralı vardı (<http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37600522>).

38. 16 Ekim 2016 Gaziantep Saldırısı

Şahinbey ilçesindeki bir eve emniyet birimlerince yapılan baskın sırasında, evde bulunan saldırganın üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle gerçekleştirildi. Saldırıda 3 kişi öldü 8 kişi yaralandı. Ölenlerin tamamı polisti. Saldırıyı IŞİD üstlendi (<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1310938-gaziantep-te-patlama>).

Tablo 28: 9 Ekim 2016 Şemdinli ve 16 Ekim 2016 Gaziantep Saldırısı Eylül-Ekim-Kasım Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Eylül	Ekim	Yüzde Değişken (%)	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	2.855.397	1.789.619	-37,32	1.789.619	835.817	-53,29
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	1.086.673	1.061.182	2,34	1.061.182	352.827	-66,75
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	74.322	67.624	-9,01	67.624	40.798	-39,66
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	743.851	602.785	-18,96	602.785	362.352	-39,88
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	328.440	194.401	-40,81	194.401	178.369	-8,24
Amerika Ülkeleri	175.025	17.248	16.731	-2,99	16.731	10.395	-37,86

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Gaziantep ve Hakkâri’de yapılan saldırılar sonrası Avrupa OECD Ülkelerinden gelen turist sayılarında ufak bir artış gözlemlense de, Kasım ayına bakıldığında tüm ülkelerden gelen turist sayılarında önemli ölçüde düşüş yaşanmıştır.

39. 4 Kasım 2016 Diyarbakır Saldırısı

Bağlar ilçesindeki Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğüne ait Terörle Mücadele ve Çevik Kuvvet şube müdürlüklerinin bulunduğu ek bina yakınlarında bomba yüklü aracın infilak ettirilmesi ile gerçekleştirildi. Saldırını TAK üstlendi. Saldırıda 8 kişi öldü 100 kişi yaralandı (<https://www.haberler.com/son-dakika-diyarbakir-da-patlama-8926724-haberi/>).

Tablo 29: 4 Kasım 2016 Diyarbakır Saldırısı Ekim-Kasım-Aralık

2016							
Ülke	Toplam	Ekim	Kasım	Yüzde Değişken (%)	Kasım	Aralık	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	2.449.948	1.353.280	-44,76	1.353.280	1.302.157	-3,77
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	1.061.182	352.827	-66,75	352.827	351.098	-0,49
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	67.624	40.798	-39,66	40.798	43.285	-6,09
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	602.785	362.352	-39,38	362.352	337.821	-6,76
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	194.401	178.369	-8,24	178.369	160.435	-10,05
Amerika Ülkeleri	175.025	16.731	10.395	-37,86	10.395	9.286	-10,66

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Diyarbakır’da gerçekleşen saldırı sonrası genel itibariyle tüm ülkelerden Türkiye’ye gelen turist sayılarında büyük düşüşler yaşanmıştır. Aralık ayına bakıldığında da aynı düşüşler devam etmiştir.

40. 10 Aralık 2016 İstanbul Saldırısı

Beşiktaş ilçesindeki Vodafone Arena yakınlarında, stadyumda oynanan bir maç çıkışı, çevik kuvvet birimlerinin toplanma noktasında, patlayıcı yüklü bir araç uzaktan kumandayla infilak ettirildi. Bu saldırıdan 45 saniye kadar sonra, Maçka Demokrasi Parkı’nda fark edilen intihar eylemcisine polis ekiplerinin müdahalesi gerçekleştirildi. Saldırganın üzerindeki patlayıcıları infilak ettirmesiyle eylem gerçekleştirildi. İntihar saldırısında ölenlerin tamamı polisti. Saldırıda 44 ölü, 166

kişi yaralandı. Saldırıyı TAK üstlendi (<http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38278551>).

41. 17 Aralık 2016 Kayseri Saldırısı

Melikgazi ilçesindeki Kayseri Hava İndirme Tugayı'ndan hafta sonu izni için ayrılan askerleri taşıyan özel halk otobüsüne, yaklaşan bir aracın infilak ettirilmesiyle gerçekleştirildi. Saldırıda 15 asker öldü, 50'den fazla kişi yaralandı. Saldırıyı PKK üstlendi (<http://www.milliyet.com.tr/son-dakika-haberi-kayseri-de-halk-gundem-2363248/>).

42. 19 Aralık 2016 Andrey Karlov Suikastı

Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov Ankara'da ki Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde katıldığı bir resim sergisinde konuşma yaptığı sırada silahlı saldırıya uğradı. Saldırıyı yapan çevik kuvvet polisi Mevlüt Mert Altıntaş ile özel harekât polisleri arasında çatışma çıktı. Bu çatışma sırasında bir süre binadan çıkarılamayan Büyükelçi Andrey Karlov, saldırganın öldürülmesinden sonra ağır yaralı olarak ambulans ile hastaneye kaldırıldı ancak tüm müdahalelere rağmen kurtulamadı. Saldırıda aynı zamanda 3 kişi yaralandı. Bu saldırı Türkiye-Rusya ilişkilerine karşı yapılmış bir terör saldırısı olarak yansdı (<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-rus-buyukelciye-suikastta-gozaltindaki-isimler-belli-oldu-40311678>).

Tablo 30: 10 Aralık 2016 İstanbul, 17 Aralık 2016 Kayseri ve 19 Aralık 2016 Ankara Andrey Karlov Saldırısı Kasım-Aralık-Ocak Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Kasım	Aralık	Yüzde Değişken (%)	Aralık	Ocak	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	1.353.280	1.302.157	-3,77	1.302.157	1.170.333	-10,12
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	352.827	351.098	-0,49	351.098	330.898	-5,75
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	40.798	43.285	-6,09	43.285	56.350	30,18

Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	362.352	337.821	-6,76	337.821	234.835	-30,48
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	178.369	160.435	-10,05	160.435	206.390	28,64
Amerika Ülkeleri	175.025	10.395	9.286	-10,66	9.286	9.975	7,41

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr>

2016 yılında yapılan birçok saldırı sonrası düşen turist sayıları Aralık ayında da devam etmiştir. Kayseri ve İstanbul'da yaşanan saldırılar, en önemlisi de Rus Büyükelçinin Ankara'da silahlı saldırıya uğrayıp öldürülmesi sonucu büyük düşüşlere sebep olmuştur.

6.2. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi

Türkiye 15 Temmuz 2016 Cuma günü saat 22.00 sularında TSK'nın içerisinde FETÖ mensubu bir grup subay tarafından vedarbecilerin de vermiş olduğu isimle Yurtta Sulh Harekâtı olarak başlatılan darbe girişimi yaklaşık olarak 22 saat sonra durduruldu. Öncelikle Ankara'da Genelkurmay Başkanlığı ve sonrasında TRT Genel Müdürlüğü bir grup asker tarafından ele geçirildi. Sonrasında yine aynı şekilde bir grup asker tarafından İstanbul'da Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü trafiğe kapatıldı.

Darbe girişiminin başlangıcından yaklaşık bir buçuk saat sonra Ankara'nın Gölbaşı ilçesindeki Polis Özel Harekât Eğitim Merkezine bombalı saldırı düzenlendi. Daha sonra Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın darbe girişimini destekleyen bir grup asker tarafından rehin alındığı bildirildi.

15 Temmuz saat 00.00'da güvenlik kaynaklarınca "Askeri kalkışma, ordu içerisindeki Fetullahcı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) mensubu bir grup subay ve üst düzey rütbeli askerler tarafından yapılmaya çalışılmaktadır." açıklaması yapıldı. (<http://aa.com.tr>).

Ankara Yenimahalle'de bulunan Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT)'na askeri helikopterlerle açılan ateş üzerine MİT'in çevresinde bulunan güvenlik unsurlarınca saldırıya silahlarla karşılık verildi.

15 Temmuz 16 Temmuzla bağlayan gece saat 00.10 sırasında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Marmaris'te bulunduğu otelden ayrılıp, İstanbul Atatürk Havalimanına hareket etti.

Aynı saatlerde TRT Genel Müdürlüğünü ele geçiren askerler korsan darbe bildirisi okuttu. Cumhurbaşkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) internet sitelerinde yayınlanan açıklamada yapılan darbe bildirisinin korsan olduğu belirtildi. TRT'de yapılan korsan darbe bildirisinden hemen sonra TÜRKSAT TRT yayını kesti.

Diyanet İşleri Başkanlığının talimatları üzerine belirli aralıklarla Türkiye genelinde 81 ilde, 90 bin camiden okunan birlik selaları ile ülke genelinde vatandaşlar sokaklara akın etti ve darbe girişiminde bulunanlara tepki göstermeye devam etti.

Daha sonra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir televizyon kanalına bağlanarak bu askeri kalkışmaya sert tepki gösterdi ve halkı meydanlarda olmaya davet etti.

16 Temmuz gecesi Darbe girişimiyle ilgili ilk soruşturma İstanbul'da başlatıldı. Küçükçekmece Başsavcısı Ali Doğan, darbe girişimini yapan askerlerle ilgili soruşturmanın başlatıldığını ve görüldükleri yerde tutuklanacaklarını belirtti.

Darbe girişimcileri TRT yayını kesen TÜRKSAT'ın Gölbaşı'ndaki tesislerine askeri helikopterler ile saldırdı. Aynı sıralarda Ankara Emniyet Müdürlüğü savaş uçakları ve helikopterlerin saldırısına uğradı.

Saat 01.40 sıralarında TBMM Genel Kurulu toplandı. Ve yaklaşık 20 dakika sonra ilk darbeci askerlerin tutuklanmaya başlandığı bilgisi verildi.

Darbeci askerler Gölbaşı Özel Harekât Daire Başkanlığı'nı havadan hedef aldı. Hava saldırısı sonucu 17 polis şehit oldu. Türk Hava Kuvvetleri'ne ait F-16 uçağı, darbe girişiminde bulunanların elindeki Sikorsky helikopteri düşürdü. TRT'yi ele geçirmeye kalkışan 1'i rütbeli 5 asker, vatandaşlar ve polis tarafından etkisiz hale getirildi (<http://aa.com.tr>).

TBMM'ye atılan bomba nedeniyle bazı polis ve meclis memurları yaralandı. TBMM kulis camları kırıldı. Ardından bir bomba daha atıldı, Genel kuruldaki milletvekilleri ve tüm görevliler meclis sığınağına indi.

Televizyon yayınına bağlanan Başbakan Binali Yıldırım, "Havadaki jetlerle kurumlarımıza mermi, bomba yağdıranlar adeta bu terör örgütünün elemanı gibidir, devamı gibidir. Asla ve asla böyle bir iş, şanlı Silahlı Kuvvetler bayrağı altında görev yapan hiçbir subayımıza, hiçbir askerimize yakıştırılacak bir iş değildir." Dedi(<http://aa.com.tr>).

16 Temmuz saat 03.00 sıralarında TRT normal televizyon yayınına döndü. TRT Genel Müdürlüğü binasında zorla korsan bildiri okutan FETÖ mensubu askerler gözaltına alındı.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, darbe girişiminde bulunan terör örgütü FETÖ/ PDY irtibatlı yargı görevlileri ve sözde "Yurtta Sulh Komitesi" mensubu general, amiral, subay, astsubay, er ve erbaşlar hakkında gözaltı kararı verdi (<http://aa.com.tr>).

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Marmaris'te ki otelinden ayrıldıktan sonra otele helikopterlerden ateş açıldı. Helikopterlerden inen yüzleri maskeli

askerlerce otel ablukaya alındı. Bunun üzerine otelde çıkan çatışmada 5 polis yaralandı.

Başbakan Binalı Yıldırım resmi twitter hesabından yayınlamış olduğu bilgiye göre darbe girişiminde bulunan bir generalin öldürüldüğü ve aralarında albaylarında bulunduğu 130 askerin yakalanıp gözaltına alındığını bildirdi.

Gölbaşı Cumhuriyet Başsavcılığınca, darbe girişimiyle ilgili soruşturma başlatıldığı, Gölbaşı'ndaki Özel Harekât Merkezi'nde 42 kişinin hayatını kaybettiği, bölgede olayların kontrol altına alındığı bildirildi (<http://aa.com.tr>).

Daha sonra TÜRKSAT'ı bombalayan askeri helikopter Gölbaşı'nda vurularak düşürüldü.

16 Temmuz sabahı saat 06.40 sıralarında İstanbul Boğaziçi Köprüsünü ele geçiren askerler silah bırakarak teslim oldu.

İç İşleri Bakanlığından edinilen bilgiye göre FETÖ/PDY mensubu 336 kişi gözaltına alındı. FETÖ üyesi 29 albay 5 General, İçişleri Bakanı Efan Ala tarafından görevden alındı.

Darbe girişimiyle ilgili başlatılan soruşturmalarda, Türkiye genelinde, silahlı terör örgütü FETÖ/PDY üyesi 1374 TSK personeli gözaltına alındı.

Başbakan Binalı Yıldırım "Bu kalkışma bastırılmıştır, toplam 161 şehidimiz, şu ana kadar bin 440 yaralımız vardır. Bu aşağılık kalkışmaya, bu olaya karışan şu ana kadar 2 bin 839 çeşitli rütbede subay, asker gözaltına alınmıştır. Üst düzey rütbeliler de mevcuttur." dedi (<http://aa.com.tr>).

6.3. 15 Temmuz 2016 Darbe Girişiminin Turizme Etkisi

Ekonomisi büyümekte ve gelişmekte olan ülkeler için yüksek döviz girdisi sağlayan temel endüstrilerden biri olarak görülen turizmin, Türkiye ekonomisi açısından yeri çok önemlidir.

Aynı zamanda turizm yüksek oranda istihdam sağlayan önemli bir sektördür. 15 Temmuz darbesiyle beraber bu sektörde istihdam edenlerin sayısı oldukça düşmüştür.

15 Temmuz darbesinin etkisi Türkiye genelinde büyük yankı uyandırdı ancak ilk olarak İstanbul, Ankara ve Kuşadası etkilerini hissetti. Özellikle Kuşadası'nda beklenen kruvaziyer gemilerinin seferlerinin iptal olması, Kuşadası'nda bulunan turistlerin buldukları otel veya gemilerden ayrılmak istememesi veya ülkelerine

geri dönmek istemeleri bu darbe eyleminin turizme ne kadar olumsuz etkide bulunduğunu göstermektedir.

Söz konusu saldırının dünya genelinde aklına şu soruyu getirmesi kaçınılmaz olmuştur; “Türkiye’ye seyahat etmek ne kadar güvenli?”. Bu düşünce nedeniyle Türkiye güvenlik unsurunda eksik olduğu ve dünya genelinde olumsuz propagandalar yürütülmesinde ve bu sebeple turistlerin seyahat planlarının Türkiye dışındaki ülkelere yapılmasına itmiştir. Öte yandan ABD, Fransa, Almanya, Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya, Norveç ve İsveç gibi batı ülkelerinin yayınladıkları seyahat uyarıları neticesinde Türkiye’de batı pazarı açısından kayıplar yaşamasında oldukça etkili olmuştur.

Özellikle 2015 yılının Kasım ayında TSK tarafından sınır ihlali dolayısıyla Rusya Federasyonu Hava Kuvvetleri’ne ait Su-24M tipi uçağın düşürülmesi iki ülkenin arasında önemli derecede kriz çıkmasına yol açtı. Halen daha tam olarak eski haline getirilemeyen iki ülke ilişkileri ve daha tam 1 sene geçmeden 15 Temmuz’da yapılan darbe girişimi dolayısıyla turizm son yıllarda en kötü zamanını geçirmektedir.

Darbe girişimi sonrasında Rusya, İngiltere, Almanya, ABD, İskandinav Ülkeleri, İsviçre ve İran seyahatleri askıya almıştır. İsveç, Norveç, Danimarka, Hollanda ve Finlandiya ise Türkiye’ye planlı tüm charter seferlerini bir süreliğine durdurmuştur.

15 Temmuz darbe girişimi tüm dünyada yankı bulmuştur. Birçok ülke bu darbenin karşısında olduğunu ve Türkiye’nin seçtiği hükümetin desteklenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Yurtdışından darbe girişiminin protesto edildiği ülkeler şu şekilde sıralanabilir;

• ABD	• Almanya
• Azerbaycan	• Avustralya
• Belçika	• Bosna Hersek
• Filistin	• Fas
• Fransa	• İtalya
• İsveç	• İsviçre
• Kanada	• Katar
• Kosova	• Lübnan
• Pakistan	• Suriye

• Tunus	• Ürdün
• Libya	• Macaristan
• Makedonya	

Şekil 4: Yurtdışından darbe girişiminin protesto edildiği ülkeler

Kaynak: <http://aa.com.tr>

Tablo 31: 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi Haziran-Temmuz-Ağustos Ayı Verileri

2016							
Ülke	Toplam	Haziran	Temmuz	Yüzde Değişken (%)	Temmuz	Ağustos	Yüzde Değişken (%)
Türkiye	25.352.213	2.438.293	3.468.202	42,23	3.468.202	3.183.003	-8,22
Avrupa OECD Ülkeleri	10.352.977	1.087.810	1.848.227	69,90	1.848.227	1.435.605	-22,32
Diğer OECD Ülkeleri	851.248	124.550	91.568	-26,48	91.568	70.374	-23,14
Bağımsız Devletler Top.	5.670.686	559.996	641.720	14,59	641.720	724.882	12,95
Batı Asya Ülkeleri	2.505.651	111.917	325.578	190,91	325.578	402.737	23,69
Amerika Ülkeleri	175.025	21.643	16.633	-23,14	16.633	14.315	-13,93

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

15 Temmuz'da yaşanan hain darbe kalkışması tüm Türkiye'yi etkilediği gibi dünyayı da aynı şekilde etkilemiştir. Bu hain darbe kalkışmasının etkisi turizme karşı da vurulan çok büyük bir darbe olarak tanımlanabilir. Öyle ki Avrupa OECD Ülkeleri, Diğer OECD Ülkeleri ve Amerika Ülkeleri tarafından ciddi anlamda turist sayısında düşüş yaşanmıştır. Burada ki önemli ayrıntı ise Bağımsız Devletler Topluluğu ve Batı Asya Ülkeleri tarafından gelen turist sayılarında ki artıştır. Diğer ülkeler tarafından yapılan Türkiye uyarılarına rağmen, bu ülkelerden gelen turist sayılarında herhangi bir düşüş yaşanmadığı gibi aksine önemli yükselişler kaydetmiştir.

7. BÖLÜM

MARMARA, EGE VE AKDENİZ BÖLGESİ

7.1. Marmara Bölgesi Turizm Verileri

Marmara Bölgesi gelişmiş ve turizm yönünden de çok zengin bir bölgedir. Denize kıyısı bulunması, tarihi birçok bölgeye sahip olması, kış turizmi için önemli bir yere sahip olan Uludağ'ın bu bölgede bulunması, Marmara Bölgesini çekici kılmaktadır. Bunların dışında nüfus, sermaye, kültür, ekonomi, ticaret dalları açısından Türkiye'nin en büyük bölgesidir.

Marmara Bölgesinde turistlerin en çok ilgisini çeken şehir İstanbul'dur. Gezilecek fazlaca tarihi ve turistik yerler bulunmaktadır.

Terör olaylarında ise son zamanlarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden sonra Marmara Bölgesinde artış bulunmaktadır. Nüfus fazlalığı, turist fazlalığı aynı zamanda en kalabalık bölge olan Marmara Bölgesi terör olaylarının artmasındaki en büyük etkidir. Dikkat çekmek, korkutmak, mesaj vermek amacıyla her bölgede varlığını gösteren terör, bu bölgede de son zamanlardaki yaşanan olaylarla bu topraklardaki varlığını tüm dünyaya göstermiştir.

Marmara Bölgesinde bulunan şehirlerin turist girdi sayıları ve yüzdeleri aşağıdaki gibi tablolarla belirtilmiştir.

Tablo 2: 2003-2004 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2003	2004	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	2.894.928	3.327.316	14,93
Tekirdağ	7.831	5.614	-28,31
Edirne	1.822.112	2.177.357	19,49
Kırklareli	191.962	230.496	20,07
Balıkesir	19.222	31.563	64,20
Çanakkale	996	730	-26,70
Bursa	1.669	2.810	68,36

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2003 yılında olan olaylara geri dönüp bakıldığında İstanbul'da 2, Ankara'da 1 olmak üzere toplam 3 adet terör olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylardan biri ilk olarak İstanbul Şişli'de ki Bet İsrail Sinagogunda, diğeri ise tam dört dakika sonra Neve

Şalom Sinagogu önünde gerçekleştirilmiştir. Bu olaydan tam beş gün sonra Beyoğlu'nda ki Birleşik Krallık Başkonsoloslunun önünde ve 5 dakika sonra da Beşiktaş'ta bulunan HSBC Bankasının önünde bomba patlatılarak bir terör olayı daha gerçekleştirildi. Bu olay sonrası Bağımsız Devletler Topluluğu haricindeki tüm devlet ve ülkelerde bu olayın yankısı çok büyük duyuldu. Öyle ki, elde edilen verilerde yüksek oranlarda bir düşüş gözlenmiştir. Yukarıda görülen tablo Marmara Bölgesinin 2003-2004 yılları arasındaki turist girdisini göstermektedir. Bu tabloya göre sadece Tekirdağ ve Çanakkale şehirlerinde görülür bir düşüş yaşanmıştır. İstanbul terör olaylarının etkilerini pek fazla atlatamamış gibi görünmektedir. Bursa, Balıkesir ve Çanakkale de ise tatil kentleri olarak bakıldığından bu şehirlerde yüksek artış izlenmiştir.

Tablo 3: 2004-2005 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2004	2005	Yüzde Değişim(%)
İstanbul	3.327.316	4.635.512	39,31
Tekirdağ	5.614	9.762	73,88
Edirne	2.177.357	2.565.943	17,84
Kırklareli	230.496	274.780	19,21
Balıkesir	31.563	43.479	37,75
Çanakkale	730	555	-23,97
Bursa	2.810	3.658	30,17

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Marmara Bölgesinde 2004-2005 yılları arasında giriş yapan turist sayıları yukarıdaki gibidir. Görülüyor ki bir önceki sene İstanbul'a karşı olan korku biraz azalmış ve 2005 yılına doğru bir artış yaşanmıştır. Diğer şehirler içinde aynı şeyleri söylemek mümkündür. Sadece Çanakkale'ye gelen turist sayısında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Bunun sebebi olarak 2004 Çanakkale iç turizm açısından önemli bir ivme kazanmıştır. Özellikle 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz nedeniyle iç turizmde genel olarak bir düşüş vardı. Fakat ekonomik kriz etkisini kaybetmesiyle iç turizm de yavaş yavaş artış göstermeye başlamıştır.

Tablo 4: 2005-2006 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2005	2006	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	4.635.512	5.098.390	9,98
Tekirdağ	9.762	21.318	118,37
Edirne	2.565.943	2.068.758	-19,37
Kırklareli	274.780	279.601	1,61
Balıkesir	43.479	27.204	-37,43
Çanakkale	555	748	34,77
Bursa	3.658	3.847	5,16

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2005 yılında Marmara Bölgesini etkileyen herhangi bir terör olayı olmamıştır. Bunun üzerine Marmara Bölgesinde İstanbul ve çevresinde artış yaşanmıştır. Edirne ve Balıkesir’de yaşanan düşüş ise sadece iç turizmi etkileyen bir senelik artış sonucu olmuştur.

Tablo 5:2006-2007 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2006	2007	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	5.098.390	6.125.536	20,14
Tekirdağ	21.318	15.461	-27,47
Edirne	2.068.758	2.268.110	9,63
Kırklareli	279.601	288.758	3,27
Balıkesir	27.204	20.604	-24,26
Çanakkale	748	769	2,80
Bursa	3847	2.105	-45,28

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

28 Ağustos Pazartesi günü İstanbul’un Bağcılar semtinde bir patlama meydana geldi. Bu patlama sonucu 6 kişi yaralandı. 2006 yılında bu patlamanın etkisi İstanbul’da herhangi bir düşüşe sebep olmadığı gibi, 2007 yılında da aynı şekilde bir düşüş yaşanmamıştır.

Tablo 6:2007-2008 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2007	2008	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	6.125.536	6.637.366	8,35
Tekirdağ	15.461	6.317	-59,14
Edirne	2.268.110	2.491.735	9,85
Kırklareli	288.758	317.245	9,86
Balıkesir	20.604	18.970	-7,93
Çanakkale	769	1.843	139,66
Bursa	2.105	3.246	54,20

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2007 yılında Marmara Bölgesini etkileyen bir olay yaşanmamasına rağmen Tekirdağ ve Balıkesir’de ki düşüş devam etmiştir. İstanbul’da ki artış bir önceki yıla göre düşüş gösterse de artmaya devam etmiştir. Bunun yanı sıra Çanakkale’de büyük oranda bir artış gözlenmiştir.

Tablo 7: 2008-2009 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2008	2009	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	6.637.366	7.135.193	7,50
Tekirdağ	6.317	8.823	39,67
Edirne	2.491.735	2.711.389	8,81
Kırklareli	317.245	299.861	-5,47
Balıkesir	18.970	26.618	40,31
Çanakkale	1.843	1061	-42,43
Bursa	3.246	1.960	-39,61

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2008 yılında İstanbul Güngören’de 10 dakika arayla 2 bomba patlatılması sonucu büyük bir terör olayı yaşandı. Bu olay sonucu 18 kişi öldü, 154 kişi ise yaralandı. Bu olay sonucu 2009 yılına bakıldığında Avrupa ve Amerika ülkelerinden

gelen turist sayısında belli oranda azalma yaşansa da İstanbul'a gelen turist sayısında düşüş yaşanmadı.

Tablo 8: 2009-2010 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2009	2010	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	7.135.193	6.508.163	-8,78
Tekirdağ	8.823	8.189	-7,18
Edirne	2.711.389	2.622.468	-3,27
Kırklareli	299.861	300.153	0,09
Balıkesir	26.618	11.187	-57,97
Çanakkale	1061	1.063	0,18
Bursa	1.960	6.044	208,36

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2009 yılında herhangi bir terör olayı olmamasına rağmen 2009-2010 yılları içerisinde belirgin bir düşüş yaşanmıştır. 2010 yılında İstanbul Taksim Meydanı'nda yapılan bombalı saldırı sonucu böyle bir tablo ile karşılaşılabilir. Bunun dışında Avrupa, Amerika Bağımsız Devletler topluluğu ve Diğer OECD Ülkeleri dâhil olmak üzere tüm ülkelerden gelen turist sayısında belirgin düşüşler gözlenmektedir.

Tablo 9: 2010-2011 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2010	2011	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	6.508.163	7.596.824	16,72
Tekirdağ	8.189	3.950	-51,76
Edirne	2.622.468	2.703.085	3,07
Kırklareli	300.153	314.839	4,89
Balıkesir	11.187	15.769	40,95
Çanakkale	1.063	1.148	7,99
Bursa	6.044	6.039	-0,08

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2010 yılında İstanbul Taksim’de olan saldırı sonrası düşen turist sayılarında 2011 yılından itibaren bir yükselme gözlenmektedir. Edirne, Tekirdağ, Kırklareli’nde ise düşüşe neden olan etkenlerden biri ise sınır komşusu olan ve karayolu ile çok kolay ulaşım sağlanabilen Yunanistan’ın ekonomik krizde bulunması olarak gösterilebilir.

Tablo 10: 2011-2012 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2011	2012	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	7.596.824	8.888.476	17
Tekirdağ	3.950	3.575	-9,49
Edirne	2.703.085	2.697.136	-0,22
Kırklareli	314.839	314.084	-0,23
Balıkesir	15.769	13.508	-14,33
Çanakkale	1.148	1.117	-2,70
Bursa	6.039	3.851	-36,23

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2011 yılında yaşanan düşüş sonrası 2012’de ise İstanbul dışında Marmara Bölgesinin tüm şehirlerinde önemli bir düşüş kaydedilmiştir. 2012 yılında Türkiye genelinde tam dört adet terör olayı gerçekleştirilmiştir. Bunlardan biri İstanbul Sultangazi’de yapılmıştır. Bu olay 2012 yılının üçüncü çeyreğinde meydana gelmiştir. Hem bu yaşanan terör olayı hem de Eylül ayının sonlanmasıyla soğuyan hava durumu ise bu duruma etki göstermiştir.

Tablo 11: 2012-2013 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2012	2013	Yüzde Değişken (%)
İstanbul	8.888.476	9.968.320	12,14
Tekirdağ	3.575	5.053	41,34
Edirne	2.697.136	2.840.479	5,31
Kırklareli	314.084	326.720	4,02

Balıkesir	13.508	17.997	33,23
Çanakkale	1.117	1.183	5,90
Bursa	3.851	4.026	4,54

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2012 yılında yaşanan İstanbul saldırısından tam 6 ay sonra 2013 Mart ayında bir patlama daha meydana gelmiştir. Bu patlama sonucu 2 kişi öldü, 6 kişi yaralandı. Bu olayla beraber Türkiye, İstanbul ve çevresine gelen turist sayısında herhangi bir azalma olmadı, aksine yükselme söz konusu olmuştur.

Tablo 12: 2013-2014 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2013	2014	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	9.968.320	11.376.545	14,12
Tekirdağ	5.053	2.651	-47,53
Edirne	2.840.479	3.090.859	8,81
Kırklareli	326.720	356.641	9,15
Balıkesir	17.997	24.682	37,14
Çanakkale	1.183	1.109	-6,25
Bursa	4.026	4.192	4,12

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2013 yılında İstanbul Taksim’de olan olay sonrası 2014’te terör olayının olmaması İstanbul’a gelen turist sayısında önemli bir rol oynamıştır. İstanbul ve çevre illerde ki artış yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13: 2014-2015 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2014	2015	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	11.376.545	12.041.271	5,84
Tekirdağ	2.651	32.540	1128,59
Edirne	3.090.859	3.162.945	2,33

Kırklareli	356.641	367.785	3,12
Balıkesir	24.682	18.826	-23,72
Çanakkale	1.109	3.248	192,87
Bursa	4.192	5.890	40,50

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2014 yılında herhangi bir terör olayının olmaması özellikle Marmara Bölgesindeki turist sayılarında önemli bir artış sağlamıştır. Fakat 2015 yılında yapılan terör saldırılarına bakılacak olursa; Ankara’ da 109 kişinin ölümüne, 500’den fazla kişinin ise yaralanmasına sebep olan saldırı IŞID tarafından yapılmıştır. İstanbul’un Sultanahmet semtindeki emniyet müdürlüğü önünde bir kişinin üzerindeki bombayı infilak ettirmesiyle bir terör eylemi daha gerçekleşmiştir. Bu olaylar sonrasında Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri, Bağımsız Devletler Topluluğu, Batı Asya Ülkeleri ve Amerika Ülkeleri’nden gelen turist sayısında önemli ölçüde azalmalar meydana gelse de özellikle İstanbul’a gelen turist sayılarında bir önceki senelere göre ufak bir azalma yaşanmıştır.

Tablo 14: 2015-2016 Marmara Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Marmara Bölgesi			
Şehir/Yıl	2015	2016	Yüzde Değişim (%)
İstanbul	12.041.271	9.193.593	-23,64
Tekirdağ	32.540	4.213	-87,05
Edirne	3.162.945	2.845.352	-10,04
Kırklareli	367.785	282.522	-23,18
Balıkesir	18.826	12.798	-32,01
Çanakkale	3.248	1.453	-55,26
Bursa	5.890	2.192	-62,78

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2016 yılında Marmara Bölgesini kapsayan toplam 6 terör saldırısı meydana gelmiştir. Bunlardan 1 tanesi Bursa, diğer 5 tanesi de İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Özellikle İstanbul’da yaşanan terör olayları en işlek, en önemli noktalarda meydana gelmesiyle tüm dünyada güvenlik zafiyeti soruları yankılanmıştır. En önemlisi

Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen terör olayıyla 45 kişi ölmüş, 236 kişi ise yaralanmıştır. Bunun dışında 15 Temmuz hain darbe girişimini de bu olaya etken göstermek doğru olacaktır. Tüm Türkiye'de yankı bulsa da en çok İstanbul ve Ankara yara almıştır. Bu olaylar sonrası ülkede bulunan turistler ülkeyi terk etme kararı almıştır. Türkiye'ye gelmeyi düşünen turistler için ise önemli açıklamalar yapıp "güvenli" olmadığı belirtilmiştir. Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri dışında diğer ülkelerden gelen turist sayılarında belirgin oranda azalma yaşanmıştır. Aynı zamanda Marmara Bölgesinde bulunan tüm şehirler içinde aynı şeyi söylemek mümkündür. Tüm şehirlerde çok yüksek oranlarda düşüş meydana gelmiştir.

7.2. Ege Bölgesi Turizm Verileri

Ege Bölgesi Türkiye'nin batısında yer almakta olup, ismini de batıda bulunan Ege denizinden almıştır. Ege Bölgesinin turizm potansiyeli olarak Türkiye'de Akdeniz Bölgesinden sonra geldiği bilinmektedir. Birçok tarihi eser, yapıt ve kalıntı bulunan ve buna ilave olarak önemli plaj ve mavi bayraklı sahilleriyle gözde turizm bölgesidir. Aynı zamanda en uzun kıyı uzunluğuna sahiptir. En çok turist çeken şehirlerde ise ilk sırada Muğla, ikinci sırada ise İzmir bulunmaktadır.

Özellikle yaz aylarında en yüksek doluluk seviyelerine ulaşan bu bölgede terör olaylarının olması da kaçınılmazdır. Bu sebepten dolayı bu bölgede bulunan turist kalabalığını etkilemek, ülkeden uzaklaştırmak ve ülkenin birliğini, güvenliğini bozmak amacıyla yapılan terör olayları bulunmaktadır.

Bu terör olayları sonucu 2003-2016 yılları arasında Ege Bölgesine giriş yapan turist sayıları şehir bazında aşağıda tablolardaki gibi değerlendirilmiştir.

Tablo 15: 2003-2004 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2003	2004	Yüzde Değişim (%)
İzmir	518.505	748.691	44,39
Aydın	27.638	31.111	12,56
Muğla	1.777.363	2.240.569	26,06
Denizli	-	472	100

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Ege Bölgesinde 2003 ve 2004 yıllarında herhangi bir terör olayı olmamıştır. 2003 yılında sadece İstanbul ve Ankara'da yapılan terör olayları yaşanmıştır. Buna karşılık olarak 2004 yılında Ege Bölgesindeki turistik her bir şehirde yükselme gözlenmiştir.

Tablo 16: 2004-2005 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2004	2005	Yüzde Değişim (%)
İzmir	748.691	784.755	4,81
Aydın	31.111	36.396	16,98
Muğla	2.240.569	2.530.872	12,95
Denizli	472	99	-79,02

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2004 yılından 2005 yılına doğru baktığımızda Denizli hariç, diğer tüm şehirler de artış gözlenmiştir. 2005 yılında Aydın'ın Kuşadası ilçesinde olan saldırıda beş kişi hayatını kaybetti. Saldırıda ölenlerden biri İngiliz biri İrlanda vatandaşıydı. Bu olayın hemen sonrasında Ege Bölgesinde çok büyük bir düşüş yaşanmazken İrlanda'dan ve bazı Avrupa ülkelerinden gelen turist sayılarında belli oranlarda düşüş yaşandı.

Tablo 17: 2005-2006 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2005	2006	Yüzde Değişim (%)
İzmir	784.755	770.386	-1,83
Aydın	36.396	28.980	-20,37
Muğla	2.530.872	2.107.285	-16,73
Denizli	99	5	-94,94

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2005 yılında Kuşadası'nda yaşanan terör saldırısı sonrasında 2006 yılına bakıldığında genel itibariyle düşüş yaşanmıştır. Avrupa ve Batı Asya ülkelerine bakıldığı zaman düşüş gözlenmezken, Ege Bölgesi bir önceki seneye göre ağırladığı turist sayısında önemli düşüşler kaydetmiştir. Buna en büyük neden olarak 2006 yılında yapılan saldırı olarak gösterilebilir. 2006 yılında Antalya, Marmaris ve İstanbul'da yapılan saldırılar sonrası özellikle Marmaris saldırısında 11 İngiliz vatandaşı yaralanmıştır.

Tablo 18: 2006-2007 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2006	2007	Yüzde Değişim (%)
İzmir	770.386	958.732	24,44
Aydın	28.980	37.630	29,84
Muğla	2.107.285	2.329.318	10,53
Denizli	5	11	120

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2006 yılında Marmaris'te yapılan saldırı sonrasında azalan turist sayısı 2007 yılına bakıldığında Ankara'da yapılan saldırı dışında bir saldırı olmaması sebebiyle artmaya başlamıştır.

Tablo 19: 2007-2008 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2007	2008	Yüzde Değişim (%)
İzmir	958.732	1.028.820	73,10
Aydın	37.630	46.292	23,01
Muğla	2.329.318	2.543.295	9,18
Denizli	11	4	-63,63

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Ege Bölgesinde 2007 ve 2008 yıllarında terör olayı olmamıştır. Sadece 2008 yılında İstanbul'da bombalı saldırı yapılmıştır. Bu saldırı ise bazı Amerika ve Avrupa ülkelerini etkilese de Ege Bölgesine dair Denizli haricinde düşüş yaşanmamıştır. Özellikle İzmir'de büyük bir artış gözlenmektedir.

Tablo 20: 2008-2009 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2008	2009	Yüzde Değişim (%)
İzmir	1.028.820	786.014	-23,60
Aydın	46.292	40.616	-12,26
Muğla	2.543.295	2.528.691	-0,57

Denizli	4	23	475
----------------	----------	-----------	------------

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2008 yılı itibariyle bakıldığında özellikle İzmir’de önemli ölçüde bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşü Aydın, daha düşük bir oranla da Muğla takip etmektedir. Denizli 2009 yılında turist sayısında artış göstermiştir. 2009 yılında terör olayı yaşanmamış olsa da daha önceki yaşanan saldırılar sebebiyle güvenlik korkusu nedeniyle ülkeye giriş yapan turist sayılarında azalmaya yol açmıştır.

Tablo 21: 2009-2010 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2009	2010	Yüzde Değişim (%)
İzmir	786.014	799.685	1,73
Aydın	40.616	34.807	-14,30
Muğla	2.528.691	2.700.730	6,80
Denizli	23	2	-91,30

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2009 yılında yaşanan düşüşler sonrası 2010 yılında İzmir ve Muğla da turist sayısında ufak artışlar yaşanmıştır. 2010 yılında yaşanan İstanbul’da ki saldırı sonrası ülke genelinde düşüş yaşansa da Ege Bölgesi için tamamen düşüş görülmüştür denilemez. Ege Bölgesinde sadece Aydın ve Denizli’de büyük oranda düşüş gözlenmiştir.

Tablo 22: 2010-2011 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2010	2011	Yüzde Değişim (%)
İzmir	799.685	905.774	13,26
Aydın	34.807	34.696	-,031
Muğla	2.700.730	2.700.292	-0,01
Denizli	2	47	2.250

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Akdeniz Bölgesinde 2011 yılında yaşanan Kemer saldırısı ülke genelinde tüm milletlerden gelen turist sayılarında azalma olsa da İzmir’de önemli artış gözlenmiştir. Bunun sebebi Kemer’de olan saldırının Akdeniz Bölgesinde yarattığı korkudan kaynaklanmakta olabilir. Aydın ve Muğla şehirlerinde de ufak bir düşüş yaşanmıştır.

Tablo 23: 2011-2012 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2011	2012	Yüzde Değişim (%)
İzmir	905.774	900.935	-0,534
Aydın	34.696	31.055	-10,49
Muğla	2.700.292	2.652.011	1,78
Denizli	47	45	-4,25

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

İzmir Foça’da 2012 yılında askerlere yönelik iki adet terör saldırısı gerçekleştirildi. Bu saldırı sonrası ülke genelinde bir düşüş yaşandı, Ege Bölgesinde de bu düşüşün etkileri görüldü.

Tablo 24: 2012-2013 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2012	2013	Yüzde Değişim (%)
İzmir	900.935	903.499	0,28
Aydın	31.055	32.769	5,51
Muğla	2.652.011	2.740.488	3,33
Denizli	45	61	35,55

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

İstanbul, Ankara ve Kapadokya olmak üzere 2013 yılında 3 adet saldırı gerçekleştirilmiştir. Ege Bölgesine bakıldığında bu saldırılardan dolayı düşüş yaşanmadığı, bu saldırıların Ege Bölgesine gelen turist sayılarını pek etkilemediği görülmektedir. Özellikle Denizli’de büyük artış yaşanmıştır.

Tablo 25: 2013-2014 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2013	2014	Yüzde Değişim (%)
İzmir	903.499	938.924	3,92
Aydın	32.769	33.606	2,55
Muğla	2.740.488	2.832.375	3,35
Denizli	61	39	-36,06

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Bir önceki yıla göre 2014 yılında Denizli önemli bir düşüş kaydetmiştir. Pamukkale’yi en çok ziyaret edenlerin başında Rus vatandaşlar gelmektedir. Rusya’da ki ekonomik kriz Türkiye’yi etkilediği gibi Denizli Pamukkale’de de etkilerini göstermiştir.

Tablo 26: 2014-2015 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2014	2015	Yüzde Değişim (%)
İzmir	938.924	963.197	2,58
Aydın	33.606	31.378	-6,62
Muğla	2.832.375	2.604.373	-8,04
Denizli	39	58	48,71
Kütahya	2.480	2.096	-15,48

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Son yıllarda artan kur oranları sebebiyle Türkiye yabancılar için “ucuz” tatil anlamına gelmeye başlamıştır. Ancak Türkiye’nin içinde bulunduğu siyasi gelişmeler, en önemli turist getirisi sağlayan Rusya’yla yaşanan sorunlar, Yunanistan’da yaşanan kriz ve Irak, Suriye gibi ülkelerde yaşanan sorunlardan etkilenmesi sebebiyle yaşanan bu kur farkı da turizmdeki iyi yönde beklentiyi karşılayamamıştır.

2015 yılında Türkiye’de yapılan terör olaylarının sayısı toplam beşi buldu. Bu olayların hiçbiri Ege Bölgesinde olmasa da tüm dünya ülkelerince gelen turist sayılarında genel bir düşüş yaşanmıştır. Dünya da Türkiye’ye duyulan güvenin bu

olaylarla sarsılması, tur, otel rezervasyonlarının iptal edilmesi bu durumu daha güç bir hale sokmuştur. Bunun etkileri Ege Bölgesinde de düşüşlerle açıklanabilir.

Tablo 27: 2015-2016 Ege Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Ege Bölgesi			
Şehir/Yıl	2015	2016	Yüzde Değişim (%)
İzmir	963.197	658.751	-31,60
Aydın	31.378	19.069	-39,22
Muğla	2.604.373	1.380.677	-46,98
Denizli	58	4.843	8.250
Kütahya	2.096	1.658	-20,89

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2015 yılında yapılan terör eylemleri beş, 2016'da ise gerçekleştirilen terör olayları toplam on beşi bulmuştur. Bu saldırılar; İstanbul, Ankara, Bursa gibi Türkiye'nin önemli kentlerinde ve bunların yanı sıra, Diyarbakır, Mardin, Şırnak, Kayseri ve Elazığ gibi şehirlerde gerçekleşmiştir. Çoğu şehirde aynı yıl içerisinde 1'den fazla kez terör saldırıları gerçekleştirilmiştir. Bu saldırıların yanı sıra Suriyeli mülteci problemi, Türkiye çevresindeki jeopolitik gelişmeler ve 15 Temmuz'da gerçekleşen hain darbe girişimi turizmi çok olumsuz etkilemiştir.

Bu saldırılar sonucunda Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri, Amerika Ülkeleri, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Batı Asya Ülkeleri tarafından gelen turist sayılarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır.

Öyle ki Türkiye'de turizm pazarında en büyük paya sahip olan Rusya ile ilişkilerin gerilmesi, Sultanahmet'te yapılan bombalı eylem sonucu orada bulunan Alman turistlerin hayatlarını kaybetmeleri önemli ölçüde bu düşüşte etki sağlamıştır. En büyük pazar payına sahip olan iki ülkeden de gelen açıklamalar bu düşüşü doğrulamıştır.

2016 yılı içerisinde Ege Bölgesine gelen turist sayılarında önemli ölçüde düşüş yaşanırken sadece Denizli'de artış görülmüştür.

7.3. Akdeniz Bölgesi Turizm Verileri

Türkiye'nin turizm gözdesi sayılan Akdeniz Bölgesi tarihi mekânları ve doğal güzellikleri ile dünya sıralamalarındadır. Akdeniz Bölgesi coğrafi koşulları nedeniyle erken ısınan hava ve kış mevsiminin pek uğramadığı bir bölgedir. Çok fazla doğal plajı bulunan bu bölge oldukça turist çekmektedir. Bu nedenle de turizm anlamında bölgenin ve ülkenin ekonomik açıdan can damarı olmaktadır.

Ne yazık ki son zamanlarda oluşan politik olaylar, Suriyeli sığınmacılar, yapılan terör olayları turizmi çok kötü etkilemiştir. Terör olaylarının etkileri ve yaratmış oldukları tablo aşağıdaki tablolarca incelenmiştir.

Tablo 28: 2003-2004 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2003	2004	Yüzde Değişken(%)
Antalya	4.682.170	6.047.297	29,15
Isparta	48	274	470,83
Adana	84.007	122.897	46,29
Mersin	28.307	26.982	-4,68
Hatay	145.613	155.638	6,88
Kilis	184.154	211.166	14,66

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Yapılan araştırmalar sonucu 2003-2004 yılları arasında terör olayları Akdeniz Bölgesini etkilememiştir. 2003 yılında İstanbul ve Ankara'da yapılan saldırılar sonucu aynı zamanda kış mevsiminin de gelmesiyle Türkiye'ye gelen tüm dünya ülkelerinden bir azalma meydana gelmiştir. Bu azalma 2003 yılında yaşanmış olup 2004 yılına bakıldığında bu oranların artışa geçtiği görülmektedir. 2004 yılına bakıldığında sadece Mersin'de ufak bir düşüş söz konusudur.

Tablo 29: 2004-2005 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2004	2005	Yüzde Değişim (%)
Antalya	6.047.297	6.884.636	13,84
Isparta	274	57	-79,19
Adana	122.897	111.678	-9,12
Mersin	26.982	22.785	-15,55
Hatay	155.638	239.213	53,69
Kilis	211.166	356.283	68,72

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

15 Temmuz 2005 yılında Kuşadası'nda bir yolcu minibüsüne yapılan bombalı saldırı sonucu 1 İrlanda, 1 İngiliz, 3 de Türk vatandaşı hayatını kaybetti. Bu saldırı sonucunda Avrupa ve Diğer OECD Ülkelerinden gelen turist sayılarında önemli bir düşüş yaşanmıştır. 2004'ten 2005 yılına geçerken Isparta, Adana, Mersin önemli düşüşler kaydetmiştir.

Tablo 30:2005-2006 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2005	2006	Yüzde Değişim (%)
Antalya	6.884.636	6.011.183	-12,68
Isparta	57	13.547	23.666,66
Adana	111.678	116.178	4,02
Mersin	22.785	28.521	25,17
Hatay	239.213	233.510	-2,38
Kilis	356.283	318.190	-10,69

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Akdeniz Bölgesindeki turist sayılarını etkileyecek bir olay da 2006 yılında Antalya'da gerçekleşmiştir. Aynı yıl içerisinde Van, İstanbul ve Marmaris'te de

saldırıları meydana gelmiştir. Bu saldırılar sonucu özellikle Antalya’da önemli düşüşler kaydedilmiştir.

Tablo 31: 2006-2007 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2006	2007	Yüzde Değişim (%)
Antalya	6.011.183	7.291.734	21,30
Isparta	13.547	17.573	29,71
Adana	116.178	117.117	0,80
Mersin	28.521	17.604	-38,27
Hatay	233.510	252.942	8,32
Kilis	318.190	401.233	26,09

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

Antalya’da 2006 yılında yapılan saldırı sonrası 2007 yılında önemli artış yaşanmıştır. Sadece Antalya değil Akdeniz Bölgesinin birçok kentinde aynı oranlarda artış gözlenmiştir. Yalnızca Mersinde belirli bir düşüş görülmüştür. 2007 yılında yapılan Ankara saldırısının Türkiye’ye gelen turist sayılarının artışında herhangi bir etken olmadığı görülmektedir.

Tablo 32: 2007-2008 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2007	2008	Yüzde Değişim (%)
Antalya	7.291.734	8.564.595	17,45
Isparta	17.573	5.242	-70,17
Adana	117.117	110.347	-5,78
Mersin	17.604	18.549	5,36
Hatay	252.942	329.897	30,42
Kilis	401.233	406.074	1,20

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2008 yılında İstanbul Güngören’de bombalı saldırı yaşanmıştır. Bu saldırı sonucu 18 kişi yaşamını yitirmiştir. İstanbul’da yapılan bombalı saldırı sonrası Antalya’ya gelen turist sayısında herhangi bir düşüş yaşanmamıştır. Sadece Isparta ve Adana’da düşüş yaşanmıştır. Bu olay gerçekleşikten sonra özellikle Avrupa ve Diğer OECD Ülkeleri ve Amerika Ülkelerinden gelen turist sayılarında azalma meydana gelmiştir.

Tablo 33: 2008-2009 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2008	2009	Yüzde Değişim (%)
Antalya	8.564.595	8.260.399	-3,55
Isparta	5.242	6.895	31,53
Adana	110.347	81.736	-25,92
Mersin	18.549	16.850	-9,15
Hatay	329.897	391.393	18,64
Kilis	406.074	463.777	14,20

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2008 yılında İstanbul’da yaşanan bombalı saldırı sonrası Akdeniz Bölgesine gelen turist sayılarında düşüş yaşanmıştır. 2009 yılında terör olayının olmaması 2008 yılında yaşanan olayın etkilerini azaltamamış gibi görünmektedir. Özellikle Antalya, Adana ve Mersinde belirgin düşüşler meydana gelmiştir.

Tablo 34: 2009-2010 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2009	2010	Yüzde Değişim (%)
Antalya	8.260.399	9.244.305	11,91
Isparta	6.895	4.878	-29,25
Adana	81.736	58.710	-28,17
Mersin	16.850	18.795	11,54
Hatay	391.393	654.039	67,10
Kilis	463.777	597.075	28,74

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

İstanbul Taksim’de 2010 yılında yapılan bombalı saldırı sonucu 1 kişi hayatını kaybetmiş, 32 kişi ise yaralanmıştır. Bu olay sonucunda Akdeniz Bölgesinde Antalya’ya gelen turist sayısında artış görülürken, Isparta ve Adana’da düşüş gözlenmiştir. Hatay ve Kilis’te ise Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye giriş yapmaya başlamaları sonucu önemli artışlar izlenmiştir.

Tablo 35: 2010-2011 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2010	2011	Yüzde Değişim (%)
Antalya	9.244.305	10.357.182	12,03
Isparta	4.878	464	-90,48
Adana	58.710	86.070	46,60
Mersin	18.795	21.002	11,74
Hatay	654.039	493.998	-24,46
Kilis	597.075	407.705	-31,71

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2010 yılında yapılan saldırılar sonucu Antalya’ya gelen turist sayılarında artma yaşanırken, Isparta, Hatay, Kilis’te ise düşüş yaşanmıştır. 2011 yılına bakıldığında Antalya Kemer’de yapılan bombalı saldırı sonucunda 1 kişi hayatını kaybetmiş, 2 kişi de yaralanmıştır. Bunun yanı sıra Bingöl’de de bombalı saldırı düzenlenmiş, bu saldırıda 4 kişi hayatını kaybetmiş, 20 kişi de yaralanmıştır.

Tablo 36: 2011-2012 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2011	2012	Yüzde Değişim (%)
Antalya	10.357.182	10.204.275	- 1,47
Isparta	464	25.704	5.439,65
Adana	86.070	98.360	14,27
Mersin	21.002	22.258	5,98
Hatay	493.998	351.435	-28,85
Kilis	407.705	170.357	-58,21

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2011 yılında yapılan Kemer saldırısından sonra Antalya’da ufak bir düşüş gözlenmiştir. Hatay ve Kilis’te ise büyük bir düşüş söz konusudur. Savaştan kaçan Suriye halkının Türkiye’nin yapmış olduğu açık kapı politikasıyla beraber ülkeye giriş yapan Suriye vatandaşlarının kullanmış oldukları giriş kapısının değişmesiyle Hatay ve Kilis’te de düşüş yaşanmıştır. Bu göç sebebiyle Türkiye’ye gelen tüm ülke vatandaşlarında önemli bir düşüş görülmüştür.

Tablo 37: 2012-2013 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2012	2013	Yüzde Değişim (%)
Antalya	10.204.275	11.000.882	7,80
Isparta	25.704	63.255	146,09
Adana	98.360	78.781	- 19,90
Mersin	22.258	34.293	54,07
Hatay	351.435	385.633	9,73
Kilis	170.357	418.307	145,54

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/>

2012 yılında Türkiye’de tam dört adet terör saldırısı meydana gelmiştir. Bu saldırılar Kayseri-Pınarbaşı, Hakkâri-Çukurca, İzmir-Foça ve İstanbul-Sultangazi’de meydana gelmiştir. Bu saldırılar sonucunda görülüyor ki Antalya ve çevresinde Adana dışında düşüş yaşanmamıştır. Bunun yanı sıra Suriyeli mültecilerin ülkeye giriş yapmalarının artmasıyla Kilis’ten ülkeye giriş yapan kişi sayısında artış görülmüştür.

Tablo 38: 2013-2014 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2013	2014	Yüzde Değişim (%)
Antalya	11.000.882	11.423.611	-3,84
Isparta	63.255	61.158	-3,31
Adana	78.781	109.406	38,87
Mersin	34.293	67.595	97,11

Hatay	385.633	409.636	6,22
Kilis	418.307	459.757	9,90

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2013 yılında İstanbul, Ankara ve Kapadokya’da yaşanan terör olayları sonrasında ülkeye giriş yapan turist sayılarında genel olarak bir azalma yaşanmıştır. Akdeniz Bölgesi de bu düşüşten az da olsa etkilenmiştir. Antalya ve Isparta’da azalan turist sayıları da buna örnektir. Bunun dışında Hatay ve Kilis’te artan yüzde oranları ülkeye hala giriş yapmakta olan Suriye vatandaşlarının ülkeye giriş yapmasıyla oluşmuştur. Suriye vatandaşları, Şanlıurfa-Akçakale, Kilis-Öncüpınar, Hatay-Cilvegözü gibi sınır kapılarından geçip Türkiye’ye ulaşmaktadırlar.

Tablo 39: 2014-2015 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2014	2015	Yüzde Değişim (%)
Antalya	11.423.611	10.796.413	-5,49
Isparta	61.158	82.578	35,02
Adana	109.406	175.237	60,17
Mersin	67.595	126.726	87,47
Hatay	409.636	152.858	-62,68
Kilis	459.757	98.830	-78,50

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2014 yılında terör olayı yaşanmasa da daha önceki yaşanan terör olayları ve ülkeye sürekli giriş yapan Suriye vatandaşları sebebiyle dış ülkelerde yaşanan güvenlik korkusundan dolayı özellikle turistik şehirlere beklenen turist sayısı çok fazla düşmüştür. 2015 yılında yaşanan terör olaylarının sayısı beşi bulmuştur. Bu saldırılar sonucunda yaşanan olumsuz olaylar tüm dünyada duyulmuştur ve bu sebepten dolayı Türkiye güvenlik seviyesi düşük bir ülke gibi gösterilmeye çalışılmıştır. Oluşan terör olaylarının asıl amacı hem Türkiye’de yaşayan hem de Türkiye’ye giriş yapan turistleri korkutmaya çalışmak, kendi düşüncelerini bu şekilde insanlara empoze etmeye çalışmaktır.

Tablo 40: 2015-2016 Akdeniz Bölgesi Yüzde Değişim Oranları

Akdeniz Bölgesi			
Şehir/Yıl	2015	2016	Yüzde Değişim (%)
Antalya	10.796.413	5.922.300	-44,49
Isparta	82.578	63.658	-22,91
Adana	175.237	114.449	-34,68
Mersin	126.726	21.624	-82,93
Hatay	152.858	121.901	-20,25
Kilis	98.830	55.492	-43,85

Kaynak:<http://www.tuik.gov.tr/>

2016 yılında yaşanan terör olayları sadece Akdeniz Bölgesini değil tüm Türkiye'yi etkileyecek boyutlara ulaşmıştır. Öyle ki Türkiye genelinde toplam 17 terör olayı gerçekleşmiştir. bu olaylar sonucu tüm dünya ülkelerince Türkiye artık güvenilmez, can güvenliği bulunulmayan bir ülke olarak görülmeye başlanmıştır. Bu terör olaylarının yanı sıra 19 Aralık'ta öldürülen Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov suikastı ve Türkiye hava sahasını ihlal etmesiyle düşürülen Rus uçağı, en çok turist getirisi olan ülke olarak görülen Rusya ile Türkiye ilişkilerinin bozulmasına kadar ilerlemiştir.

28 Haziran tarihli başka bir olay ise Yeşilköy'de bulunan Atatürk Havalimanına yapılan saldırıydı. IŞİD tarafından yapılan bu saldırıda 45 kişi öldü, 236 kişi ise yaralandı. Türkiye'nin en güvenli noktalarından biri olarak görülen Havalimanında böyle bir olay yaşanması artık durumu tamamen global bir hale getirmiştir.

2016 yılında yaşanan olayların en büyüğü ise 15 Temmuz darbe girişimidir. Bu darbe girişiminin sonrasında yapılan açıklamalarda, 161 kişinin hayatını kaybettiği, bin 440 kişinin ise yaralandığı bildirildi. Her ne kadar darbe girişimi sonrası dünya çapında birçok ülke bu darbeye karşı olduğunu ve Türkiye'nin her zaman yanında olduğunu bildirirse de, Türkiye'ye seyahat etmek isteyen vatandaşlarını birden fazla kez güvenli olmadığı yönünde uyarmıştır.

Tüm bu terör olayları sonrasında sadece Akdeniz Bölgesinde değil ülkenin neredeyse tüm turistik şehirlerinde düşüş yaşanmıştır. Öyle ki, özellikle Akdeniz Bölgesinin en çok turist çeken şehri olan Antalya'da yaşanan düşüş buna en büyük örnektir.

8. BÖLÜM

SONUÇ

Terör konusundailk başta gelen ve genel bir sorun halinde incelenen asıl konu “terör” ve “terörizm” kavramlarının bir türlü dünya çapında tam bir anlam ifade etmiyor olması üzerinde durulmuştur. Bu kavramların yanı sıra “terörist” kavramı içinde aynı şekilde net ve kesin bir tanım yapılamamaktadır. Bu konu tüm dünyada varlığını halen sürdürürken, dünya da ülkelerinin terör ve terörist gruplarıyla farklı şekillerde mücadelesi devam etmektedir.

Terör ve terörizm katı bir inanç gerektirmektedir. Bu inanç sayesinde kendisine, çevresine ve hatta hiç tanımadığı masum insanların hayatlarına bile kastedecek yapıdaki bir inanca saplanmıştır. Amaçlarına ulaşabilmeleri ve kendi hayatlarını, kendi birliklerini ve kurmaya çalıştıkları yeni düzenlerini koruyabilmek adına her türlü eylem ve gösteri de bulunmuşlardır. Bütün bunları planlayıp hayata geçirmek isterlerken de başka bir amaç için daha uğraştıkları gözden kaçırılmamalıdır. Yapmış oldukları eylemlerle; devlet otoritesini sarsmak, toplumsal hayatı felç etmeye çalışmak, buldukları ülkelerin veya hedef aldıkları ülkelerin medyasını her yönden meşgul etmek, din, dil, ırk ayrılıklarını özellikle insanlara aşılama çalışmak, ekonomik krizleri tetiklemek ve ülkenin büyük gelir kaynağı olan turizmi bitirmeye çalışmışlardır.

Turizm endüstrisinin her yıl göstermiş olduğu büyük değişimler sayesinde ülke gelirine sağlamış olduğu katkılar terörist gruplarının da dikkatini çekmekte ve turizm sektörünün vazgeçilmez ana maddesi olan turistler üzerinde yoğunlaşmaları turizm sektörünü derinden etkilemektedir.

Turizmin içinde bulunmuş olduğu sektörlere de derinden katkı sağlamaktadır. Turizm endüstrisi her geçen gün karşılaşmış olduğu terör olaylarına karşı aşırı duyarlılığı sebebiyle terör olaylarının saldırılarının hedefi haline gelmektedir. Turistik tüketicileri hedef alan bu saldırılar veya bu saldırı tehditleri Türkiye’de turizme karşı talebin düşmesine hatta daha büyük boyutlarda ülke ekonomisine karşı büyük zararlar vermektedir. Turizm endüstrisi sağlamış olduğu döviz girdileriyle ekonomiye büyük katkılar sağlamaktadır. Yapılan saldırılar sonucunda ülkenin turizm endüstrisinin bitirilmesi hedeflenmesiyle, ülke ekonomisine ve hatta ülkenin politik güçlerine karşı verilen çok büyük bir zarardır.

Türkiye’de turizm sürekli gelişen ve büyüyen bir sektör olduğundan dolayı ülke içerisinde veya sınır ülkelerinde bile yaşanan olaylara, özellikle de terör olaylarına karşı oldukça duyarlıdır. Ülke içerisinde yapılan terör olaylarının turizmi ve bu tezde incelenen Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerini ne kadar etkilediği tablolarla desteklenerek anlatılmıştır. Direkt olarak turistlere veya turistik bölgelere yapılan saldırılar doğal olarak tüm dünya da yankı bulmuş olup turizm sektörüne ve sonra da ülkeye karşı duyulan güvensizlikle, turizm sektörüne istenen darbe vurulmaktadır.

Bu tez de 2003-2016 yılları arasındaki terör eylemlerinin Türkiye’ye turistik talep üzerine etkisi Marmara, Ege ve Akdeniz bölgeleri arasında karşılaştırmalı bir yaklaşım olarak bu yıllar arasında yaşanan terör olaylarının turizme karşı olan etkisi ve bu etkiler sonucunda bahsedilen 3 bölgenin de nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Türkiye’nin turistik talepleri üzerine yapılan bu araştırma 2003 yılından 2016 yılına kadar yapılan terör saldırılarının ülkeler ve bu ülkelere gelen turistler üzerinde bıraktıkları etkiler ve verilen zararlar araştırılmıştır.

Terör örgütleri turistleri hedef alarak yapmış oldukları eylemlerle hem belirlemiş oldukları mesajları masum insanları kullanarak, bunu iletişim aracı sayarak reklamlarını tüm dünyaya yapmakta hem de turizm açısından zengin kaynağa ve güzelliğe sahip ülkelerin ekonomisini çökertmek istemektedirler.

Araştırma sonucunda tablolarla ve bu tabloların yorumlarıyla desteklenen her bir terör olayının güvenlik problemini beraberinde getirdiği, turizm sektörüne ve ülke ekonomisine yapılan olumsuz etki kaçınılmaz gerçektir. Dünya basınında Türkiye’ye gidecek olan her bir turist için yapılan uyarılar, Türkiye’de bulunduğu süre içerisinde bu problemlerle karşılaşan veya olay içerisinde bulunan turistlerin, ülkelerine döndüklerinde potansiyel sayılabilecek turistlere yaşadıkları olayları aktarması, turistlerin karar verme sürecini olumsuz etkileyecek bunun sonucunda ise Türk turizmi pazarlanması açısından büyük sıkıntılar yaşanacaktır.

Son yıllara damgasını vuran büyük terör olaylarının yanı sıra, geçmişte de yaşanan büyük terör olaylarının etkisi turizm endüstrisinin derinden etkilenmesine sebep olmuştur. Yapılan incelemelerde özellikle son yıllarda artan terör saldırıları sebebiyle Türkiye’nin Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerine gelen turist sayılarında önemli düşüşler yaşanmıştır. Bu düşüşlerin sebebi ise terörist grupların terör faaliyetlerini gerçekleştirirken özellikle turizm sektörünün en yoğun geçtiği dönemleri seçip, turistlerin bu olaylardan daha çok etkilenmeleri sağlamaktır.

KAYNAKÇA

Ağırman, E. , Özcan, M. , Yılmaz, Ö. (2014). Terörizmin Finansal Piyasalara Etkisi: Ampirik Bir Çalışma. (*BDDK, Bankacılık ve Finansal Piyasalar, C:8, S:104, 105*).

Albayrak, A. , Mil, B. , Küçükaltan, D. (2015). Uluslar arası Barışı Zedeleyen Turizm Odaklı Küresel Teröre Yönelik Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım.

Altuğ, Y. (1995). Terörün Anatomisi. *İstanbul: Altın Yayınları*.

Caşın, M. H. (2008). Uluslararası Terörizm. *Nobel Yayınları, Ankara*

Emsen, Ö. S. , Değer, M. K. (2004). “Turizm Üzerine Terörizmin Etkileri: 1984-2001 Türkiye Deneyimi.” *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 4 (7)*

Gül, T. (2012). Terör ve Terörizm. *İstanbul: Özgü Yayıncılık*.

Gürel, M. M. (2008). Küreselleşen Dünya ve Terörizm. *Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Kadir Has Üniversitesi SBE*.

Karagöz, H. (2016). Terörizmin Türkiye’de Turistler ve Turizm Gelirleri Üzerine Etkileri. *Tartışma Metinleri. İstanbul Ticaret Üniversitesi DTE*.

Küçükaltan, D. (2012). Terörizm Hedefindeki Sektör Turizm (Kronolojik Bir Yaklaşım). *Ankara: Detay Yayıncılık*.

Ökmen, M. (2005). “Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme Eğilimleri ve Yerel Yönetimler” , *Yerel Yönetim Yazıları-1:Reform* (Edit: M. Kösecik, H. Özgür). *Nobel Yayınları, Ankara*

Saran, M. , Bitirim, S. (2010). Terörle Mücadelede Sosyal Pazarlama ve İletişim Stratejileri. *Uluslar arası Güvenlik ve Terörizm Dergisi. C:1 S: 90-92*.

Sönmez, S. F. Ve Graefe, A. R. (1998). “Influence of Terrorism Risk on Foreign Tourism Decisions”. *Annals of Tourism Terrorism*, vol: 25(1) pp:117.

Taş, D. (2014). Türkiye’de Terörle Mücadelede Türk Kamu Yönetiminin İşlevleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme: PKK Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Adnan Menderes Üniversitesi SBE.

Topal, A. H. (2004). “Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma Yetkisi”. *Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi SBE.

Yeşiltaş, M. , Öztürk, İ. , Türkmen, F. (2008). Terör Faaliyetlerinin Turizm Sektörüne Etkilerinin Çözüm Önerileri Perspektifinde Değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi. *Sosyal Bilimler Dergisi C:X S:1 Haziran, 2008*.

Yılmaz, B.S. , Yılmaz, Ö.D. (2005). Terörizm ve Terörizmin Hedefi Olarak Turizm Endüstrisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.C:4 S:13*

İNTERNET KAYNAKLARI

www.egm.gov.tr. Emniyet Genel Genel Müdürlüğü, 2003. (Erişim: 2 Şubat 2016)

<http://www.kahramanmaras.pol.tr/goksun/Sayfalar/Terörle-Mücadele-Büro-Amirliği.aspx> Terörle Mücadele Büro Amirliği. (Erişim: 16 Mart 2016)

<http://www.ensonhaber.com/turkiyede-son-10-yilda-gerceklesen-canli-bomba-eylemleri-2013-02-01.html>. (Erişim: 3 Nisan 2016)

<https://biruni.tuik.gov.tr/turizmapp/sinir.zul?> (Erişim: 16 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/kizilayda-bombali-saldiri-1-olu-38464798> (Erişim: 3 Nisan 2016)

<http://www.haberturk.com/yenimedya/haber/1138512-turkiyeyi-yasa-bogan-hain-saldirilar> (Erişim: 3 Nisan 2016)

<http://www.gazetevatan.com/kusadasi-nda-patlama-57114-gundem/> (Erişim: 3 Nisan 2016)

<http://www.sanalbasin.com> (Erişim: 3 Nisan 2016)

<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/08/28/gnd124.html> (Erişim: 7 Nisan 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/bagcilar-kaymakamligi-onune-bomba-6-yarali-4989704> (Erişim: 11 Nisan 2016)

<http://arsiv.sabah.com.tr/2007/05/22/haber,DF9DAD7D376E4ED39B7034541B9FE734.html> (Erişim: 19 Nisan 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/gungorende-patlama-17-olu-154-yarali-9527897> (Erişim: 22 Nisan 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/taksimde-canli-bomba-saldirisi-16178946> (Erişim: 3 Mayıs 2016)

<http://www.sabah.com.tr/gundem/2011/09/30/antalyada-patlama-olu-ve-yaralilar-var>
(Erişim: 3 Mayıs 2016)

<http://www.sabah.com.tr/yasam/2012/05/25/emniyet-mudurlugu-onunde-patlama>
(Erişim: 3 Mayıs 2016)

<http://www.sabah.com.tr/gundem/2012/08/09/izmirde-askeri-aracta-patlama> (Erişim:
3 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/istanbulda-karakola-canli-bomba-saldirisi-1-sehit-21433823> (Erişim: 3 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/abdnin-ankara-buyukelciliginde-canli-bomba-saldirisi-22497569> (Erişim: 6 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/japon-turistlere-saldiri-1-olu-24676441> (Erişim: 6 Mayıs
2016)

<http://www.sabah.com.tr/gundem/2015/01/06/sultanahmette-bomba-alarmi> (Erişim:
7 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/sanliurfa-suructa-buyuk-patlama-29591017> (Erişim: 7
Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/agrida-jandarma-karakoluna-pkkdan-intihar-saldirisi-29706590> (Erişim: 16 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/ankara-tren-gari-onunde-patlama-95-olu-48i-agir-246-yarali-30285510> (Erişim: 14 Mayıs 2016)

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1153451-gaziantep-te-isid-baskininda-patlama-yarali-polisler-var> (Erişim: 14 Mayıs 2016)

<http://www.sabah.com.tr/gundem/2016/01/12/sultanahmette-canli-bomba-saldirisi-10-olu-15-yarali> (Erişim: 15 Mayıs 2016)

<http://www.milliyet.com.tr/ankara-nin-kalbine-bomba-28-olu-gundem-2196123/>
(Erişim: 16 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-ankara-kizilayda-patlama-34-olu-40068007>
(Erişim: 15 Mayıs 2016)

http://www.ntv.com.tr/turkiye/istanbul-istiklal-caddesindepatlama,ovLdQ2BbD0KSff31tCv7_A (Erişim: 20 Mayıs 2016)

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160501_bursa_saldiri_tak (Erişim: 20 Mayıs 2016)

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/525295/Gaziantep_te_emniyete_bombali_saldiri__2_sehit__23_polis_yarali.html (Erişim: 27 Mayıs 2016)

<http://www.milliyet.com.tr/son-dakika-haberi-gundem-2258335/> (Erişim: 29 Mayıs 2016)

<http://www.milliyet.com.tr/istanbul-aturk-havalimani-nda-pat-gundem-2270286/>
(Erişim: 15 Mayıs 2016)

<http://www.milliyet.com.tr/elazig-daki-soke-eden-patlama--gundem-2296943/>
(Erişim: 30 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/gaziantepde-patlama-40203650> (Erişim: 31 Mayıs 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-haberi-cizrede-cevik-kuvvet-mudurlugune-bombali-saldiri-40208412> (Erişim: 31 Mayıs 2016)

<http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-37600522> (Erişim: 7 Haziran 2016)

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1310938-gaziantep-te-patlama> (Erişim: 7 Haziran 2016)

<https://www.haberler.com/son-dakika-diyarbakir-da-patlama-8926724-haberi/>
(Erişim: 13 Haziran 2016)

<http://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38278551> (Erişim: 20 Haziran 2016)

<http://www.milliyet.com.tr/son-dakika-haberi-kayseri-de-halk-gundem-2363248/>
(Erişim: 27 Haziran 2016)

<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-rus-buyukelciye-suikastta-gozaltindaki-isimler-belli-oldu-40311678> (Erişim: 27 Haziran 2016)

<http://aa.com.tr> (Erişim: 4 Temmuz 2016)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI SOYADI: Dilan Evin

DOĞUM YERİ: Bakırköy / İstanbul

DOĞUM TARİHİ: 09.07.1992

E-MAIL: d.evin@live.com

EĞİTİM DURUMU

2011-2013 İstanbul Arel Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu / Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü

2013-2015 İstanbul Arel Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu / Turizm ve Otelcilik

2006-2010 Ataköy Cumhuriyet Lisesi

1998-2006 Ataköy Mimar Sinan İlköğretim Okulu

YABANCI DİL

İngilizce

İŞ TECRÜBESİ

2016-2017: Tatil.com / İstanbul / İç Turizm Fiyatlandırma Sorumlusu